

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anne Annala ja Terese Kurunsaari

MITÄ KUULUU PERHEPÄIVÄHOITAJAT?

Millaista tukea tämän päivän perhepäivähoitaja kaipaa työssään

Sosiaaliala- ja Terveysala

2009

ALKUSANAT

Tämä opinnäytetyö on tehty Vaasan ammattikorkeakoulussa sosiaali-alan yksikössä. Opinnäytetyö käsittelee Kauhajoen kaupungin perhepäivähoitajia, mitä heille kuuluu ja millaista tukea he kaipaavat tänä päivänä. Tutkimusluvan on myöntänyt Kauhajoen kaupungin sivistysjohtaja Markku Viitasaari.

Opinnäytetyön tekeminen kesti yli vuoden. Työn tekeminen aloitettiin syyskuussa 2008 ja se saatiin valmiiksi lokakuun lopussa 2009. Opinnäytetyön ohjaajana toimi valtiotieteiden lisensiaatti, yliopettaja Hans Frantz. Kieliasun tarkisti lehtori Eija Kalliokoski ja englanninkielisen tiivistelmän lehtori Anne Wähä.

Haluamme kiittää useita yhteistyötahoja, jotka ovat auttaneet työmme etenemisessä. Tärkeänä yhteistyökumppanina oli laihialainen Päivi Lapiolahti, joka toimi Suupohjan alueen Helminauhaprojektin projektipäällikkönä. Lapiolahti oli tärkeänä yhdyshenkilönä meidän ja Kauhajoen kaupungin varhaiskasvatuksen johdon kanssa. Erityisesti haluammekin kiittää Kauhajoen kaupungin perhepäivähoitajia osallistumisesta tutkimukseemme sekä varhaiskasvatuksen johtoa hyvästä yhteistyöstä. Tutkimusta oli suuri ilo tehdä juuri Kauhajoelle.

Lisäksi esitämme kiitoksemme laihialaiselle perhepäivähoitajalle Tuula Hautalalle, jonka kanssa on saanut vuosien varrella jakaa paljon ajatuksia perhepäivähoidosta. Myös vaasalainen perhepäivähoitaja Ritva Lähde auttoi meitä työmme alkuvaiheessa ”punaisen langan etsimisessä”. Laihian MLL:n toimipisteen Äyskäriprojektin, projektivastaava Kirsi Kilpeläinen oli myös apuna työn alkuvaiheen viitoituksessa. Keväällä 2009 päätoiminen tuntiopettaja Merja Kaminen oli suurena tukena ja hyvien ajatusten luoja työssämme. Myös yliopettaja Hans Frantz ja lehtori Ahti Nyman ansaitsevat kiitokset kärsivällisyydestä ja hyvästä ohjauksesta sekä kaikesta saamastamme tuesta. Lopuksi haluamme kiittää sydämellisesti perheitämme heidän antamastaan tuesta.

Vaasassa 29.10.2009

Anne Annala

Terese Kurunsaari

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijät	Anne Annala ja Terese Kurunsaari
Opinnäytetyön nimi	Mitä kuuluu perhepäivähoitajat? Millaista tukea tämän päivän perhepäivähoitaja kaipaa työssään
Vuosi	2009
Kieli	suomi
Sivumäärä	75 + 6 liitettä
Ohjaaja	Hans Frantz

Perhepäivähoito tulisi säilyttää yhtenä tärkeänä osana päivähoitoa. Seuraavan kymmenen vuoden sisällä siirtyy suuri osa perhepäivähoitajista eläkkeelle. Valtakunnallisesti olisi hyvä miettiä keinoja perhepäivähoitajan ammatin säilymisen ja houkuttelevuuden kehittämiseksi.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa, mitä perhepäivähoitajille kuuluu ja millaista tukea tämän päivän perhepäivähoitaja kaipaa työssään. Opinnäytetyö tehtiin teoreettisen aineiston ja perhepäivähoitajille suunnatun kyselyn pohjalta. Tutkimuksen kohdejoukkona olivat Kauhajoen kaupungin perhepäivähoitajat. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselylomakkeita. Tutkimus toteutettiin sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen.

Tutkimuksen kokonaisuutta tarkasteltaessa Kauhajoen perhepäivähoitajille tuntuisi kuuluvan ihan hyvää. Haasteina pidettiin kuitenkin pitkiä työpäiviä, työn yksinäisyyttä ja kovaa meteliä. Myös pieni palkka, huonot työehdot ja varahoidon puute pidettiin ongelmana. Vahvistusta perhepäivähoitajat kaipasivat musiikki- ja askartelutaitoihin sekä tietokoneen käsittelyyn. Hoitajat olivat tyytyväisiä ohjaajaan, mutta oli asioita, joihin ohjauksessa tulisi kiinnittää huomiota. Päivähoidon ohjaajaa toivottiin ainoastaan perhepäivähoitajia varten. Tärkeimpinä ohjausmuotoina pidettiin puhelinkeskusteluja sekä kotikäyntejä ja kysymistä: ”*mitä kuuluu ja kuinka jaksat*”. Tiimien tuella oli myös suuri merkitys hoitajille. Hoitajien mieltä lämmittää tyytyväisten lasten palaute ja kehittyminen. Työssä auttaa jaksamaan vanhempien antama positiivinen palaute ja kiitos. Kyselyä voidaan pitää luotettavana, sillä vastausprosentti nousi todella suureksi.

Asiasanat	perhepäivähoitaja, perhepäivähoito, tuen tarve
-----------	--

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
 UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
 Sosiaalialan koulutusohjelma

ABSTRACT

Authors	Anne Annala and Terese Kurunsaari
Title	Chilminder - How Are You Doing? What Kind of Support Do Today's Childminders Need in Their Work
Year	2009
Language	Finnish
Pages	75 + 6 Appendices
Name of Supervisor	Hans Frantz

Family day care should be one important part of day care services. During the next ten years, a big part of childminders will retire. On the national level it would be good to think about different ways of preserving the occupation of childminders and about ways how to make the occupation attractive for young people who are choosing their career and education.

The purpose of this bachelor ' s thesis was to find out how childminders are doing and what kind of support they need in their work. The thesis is based on theoretical information and on inquiry among childminders. The target group included the childminders working for the town of Kauhajoki. The material was collected with questionnaires. The study was both quantitative and qualitative.

The results show that the childminders in Kauhajoki are doing fine. The challenges included things like long work days, working alone and the loud and noisy working environment. Low wages, poor terms of employment and the lack of emergency daycare were considered to be problems. The childminders wished to improve their music and crafts skills, as well as their computer and IT skills. The childminders were satisfied with their instructors but there were things that were not dealt with enough. They also wished to have a daycare instructor solely for childminders. Phone calls, house calls and the question *“how are you and how are you coping?”* were considered to be the most important forms of guidance and tutoring. Team support was also very significant to the childminders. Feedback from satisfied children and their development brings joy to the childminders. Positive feedback and thanks from the parents helped the childminders to carry on in their work. The survey can be considered to be reliable, as the response rate became extremely high.

Keyword   Childminder, Family day care, Need for support

SISÄLLYS

ALKUSANAT	2
TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT	4
LIITELUETTELO	8
1 JOHDANTO	9
2 PERHEPÄIVÄHOIDON HISTORIA	11
3 PERHEPÄIVÄHOITO	13
4 PERHEPÄIVÄHOITAJA	15
4.1 Perhepäivähoitajan työn tavoitteita	15
4.2 Perhepäivähoitajan työn hyvät puolet	16
4.3 Haasteet perhepäivähoitajan työssä.....	17
4.4 Perhepäivähoitajan työhyvinvointi.....	18
5 PERHEPÄIVÄHOITO TYÖYHTEISÖNÄ	20
6 PERHEPÄIVÄHOIDON OHJAAJA	21
6.1 Päivähoidon ohjaajan työssä tarvittavat ammatilliset valmiudet	22
6.2 Ohjaajan työn tavoitteet ja tehtävät	23
6.3 Ohjaajan ammatin edut ja haitat.....	24
7 VANHEMPIEN OSALLISUUS PERHEPÄIVÄHOIDOSSA.....	25
7.1 Kasvatuskumppanuus.....	26
7.2 Kasvatuskumppanuus ammattitaitovaatimuksina	27

8	YHTEISTYÖKUMPPANIT	29
8.1	Ohjaaja – hoitaja	29
8.2	Hoitajien välinen yhteistyö	31
8.3	Yhteistyö vanhempien kanssa	32
9	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄ.....	33
9.1	Tutkimuksen toteutus	33
9.2	Tutkimuksen kohderyhmä ja tiedonkeruumenetelmä	33
10	AINEISTON ANALYSOINTI	35
11	PERHEPÄIVÄHOITAJILLE TEHDYN TUTKIMUKSEN TULOKSET	37
11.1	Vastaajien taustatiedot	37
11.2	Perhepäivähoitajan vahvuudet ja kehittämisalueet	38
11.2.1	Perhepäivähoitajan arvojärjestys.....	40
11.2.2	Perhepäivähoidon kehittäminen ja tulevaisuus	41
11.3	Perhepäivähoitajan työhyvinvointi.....	43
11.3.1	Perhepäivähoitajan kohtaamat haasteet.....	44
11.3.2	Perhepäivähoitaja kohtaa myös iloa työssään	46
11.4	Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö	47
11.4.1	Asiakassuhde vai “yksi suuri perhe”	48
11.5	Ohjaukseen liittyvä tuen tarve.....	49
11.5.1	Perhepäivähoitajille sopivimmat ohjausmuodot tärkeysjärjestyksessä	53
11.5.2	Perhepäivähoitajien odotukset ohjausilloilta.....	53

11.5.3 Ohjaajan kotikäyntien määrä perhepäivähoitajan kotiin.....	54
11.5.4 Voiko ohjaaja tulla kotikäynnille ilmoittamatta?	54
11.5.5 Perhepäivähoitajan odotukset ohjaajan kotikäynniltä.....	55
11.5.6 Perhepäivähoitajat toiveet ohjaajilta	56
12 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	59
13 YHTEENVETO JOHTOPÄÄTÖSISTÄ.....	64
14 POHDINTA	67
LÄHDELUETTELO.....	72

LIITELUETTELO

LIITE 1 Tutkimuslupa-anomus

LIITE 2 Tutkimuslupa

LIITE 3 Kirje perhepäivähoitajille

LIITE 4 Kyselylomake

LIITE 5 Kiitos/kutsukirje perhepäivähoitajille

1 JOHDANTO

Kiinnostuksemme aiheeseen saimme useiden perhepäivähoitoon liittyvien lehtiartikkeleiden pohjalta, joita olemme keränneet pitkällä aikavälillä. Yhtenä työn innoittajana on ollut myös Verven järjestämä valtakunnallinen perhepäivähoidon kehittämisseminaari Tampereella 28.–29.10.2008. Seminaarissa oli tarkasteltu eri näkökulmista perhepäivähoidon tulevaisuutta ja kehittämisedellytyksiä osana suomalaista päivähoitoa. Seminaari tarjosi kattavan läpyleikkauksen perhepäivähoidon muutostaasteista sekä uusimmista tutkimuksista, hankkeista ja työmenetelmistä. Tutustuimme kaikkeen tuohon Verven tarjoamaan aineistoon, joka seminaarissa oli esitelty ja sieltä löytyneet luvut perhepäivähoidosta olivat todella huolestuttavia. Verve Consulting, tutkija-kehittämiskonsultin Hannele Kerosuon mukaan 2006 perhepäivähoitajien määrä on pudonnut puoleen vuoden 1992 määrästä. Huolestuttavaa on myös hoitajien eläkepoistuma, koska noin 22 % hoitajista jää eläkkeelle vuosina 2008–2012 ja noin 65 % hoitajista vuosina 2008–2017. (Kerosuo, 2008.) Tutkimuskeskus Vervestä myös projektipäällikkö Sanna Parrilan mukaan oleellista on, että hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito nostetaan kiinteäksi osaksi kunnan muuta päivähoitojärjestelmää. Tähän asti monet hoitajat ovat kokeneet jääneensä yksin ja ilman ammatillista tukea. Parrila varoittaa, että perhepäivähoidossa kytee iso pommi ja se uhkaa räjähtää kymmenen vuoden sisällä. (Pohjalainen 2008.)

Huolenamme on siis perhepäivähoidon tulevaisuus. Lapset ovat erilaisia ja yksilöllisiä sekä joillekin lapsille sopii ehdottomasti paremmin juuri kodinomainen ja pienen lapsiryhmän omaava perhepäivähoito. Tämä edellyttää sitä, että kaikkia hoitomuotoja tulisi olla perheille tarjolla myös tulevaisuudessa. Kaikkein heikoimmalla on juuri perhepäivähoito, joka uhkaa tippua palveluketjustamme pois. Suuri joukko ammattitaitoisia perhepäivähoitajia on lähivuosina jäämässä eläkkeelle ja uusia hoitajia on vaikea rekrytoida alalle.

Tutkimuksemme kohteeksi olemme valinneet Kauhajoen kaupungin perhepäivähoitajat. Haluamme selvittää laajasti, mitä perhepäivähoitajalle kuuluu tänä päivänä ja millaista tukea he kaipaavat. Valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi mielestämme yhteiskunnallisesti hyvin ajankohtaisen aiheen ja joka on

ollut paljon viime vuosina otsikoissa. Haluamme omalta osaltamme vaikuttaa tällä työllä perhepäivähoidon tulevaisuuden kehittämistyöhön.

Tässä työssä käydään läpi perhepäivähoidon historiaa sekä mitä perhepäivähoito on. Kerromme myös perhepäivähoitajasta ja perhepäivähoidon ohjaajasta sekä heidän välisestään yhteistyöstä. Lisäksi työ käsittelee vanhempien ja hoitajien välistä yhteistyötä sekä muita yhteistyökumppaneita. Tämän jälkeen työssä siirrytään tutkimusosioon ja analysointiin, joka käsittelee perhepäivähoitajaa sekä hänen työhyvinvointiaan, vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä ja ohjaukseen liittyvää tuen tarvetta. Työssä käytetään usein rinnakkain nimikeitä perhepäivähoidon ohjaaja, päivähoiton ohjaaja, päivähoiton aluejohtaja sekä ohjaaja, mutta kyseessä on kuitenkin yksi ja sama asia, eli perhepäivähoitajan esimies.

2 PERHEPÄIVÄHOIDON HISTORIA

Perhepäivähoitoa voidaan pitää vanhimpana päivähoidon muotona. Sen historialliset juuret ovat paikannettavissa mielenkiintoisen vastakkainasettelun kautta. Perhepäivähoito kytkeytyy toisaalta ylemmän yhteiskuntaluokan mahdollisuuteen luovuttaa lastenhoito muille kuin äidille, mutta toisaalta alempien yhteiskuntaluokkien taloudelliseen pakotteeseen luovuttaa lasten hoito äidin palkkatyön vuoksi muille. Lasten kasvatusta, hoitoa ja opetusta ovat olleet suurelta osin kotiopettajattarien, lastenhoitajien ym. vastuulla. Nämä järjestelyt eivät suoraan vastaa nykypäivän käsitystämme perhepäivähoidosta, mutta edustavat kuitenkin varhaisinta ilmentymää, miten lasten kasvatusta, hoitoa ja opetusta on uskottu muiden kuin äidin tai isän harteille toteutuen kuitenkin kodinomaisessa ympäristössä. (Parrila 2002b.)

Parrila kertoo Eroseen ym. (1975) viitaten, että perhepäivähoito on syntynyt korvaamaan lapsen hoidon tarvetta äidin työssä käydessä silloin, kun vanhemmilla ei ole ollut varaa palkata kotiapulaista tai muuta hoitajaa kotiin, eikä tarjolla ole ollut sukulaisia tai yhteiskunnan päivähoitopalveluja vastaamaan lasten hoidosta. Tällöin lapsi on viety naapuriin, jossa perheen äiti on ollut kotona ja suostunut ottamaan vieraan lapsen hoitoonsa. Perhepäivähoito on toiminut Suomessa, niin kuin muissakin maissa, pitkään epävirallisena ja valvomattomana hoitomuotona. Naisten työssäkäynnin voimakas lisääntyminen ja vastaavasti yhteiskunnan tarjoamien päivähoitopalvelujen hidaskasvu aiheuttivat sen, että yksityinen perhepäivähoito kasvoi mittasuhteiltaan hyvin laajaksi. Hoitopaikkojen puutteen vuoksi perheillä ei aina ollut mahdollista ottaa riittävästi huomioon perhepäiväkodin olosuhteita eikä hoitajan sopivuutta tehtäväänsä. Puhuttiin ns. "villistä perhepäivähoidosta", johon yhteiskunnan valvonta ei ulottunut. (Parrila 2002b.)

Suomessa virallisissa asiakirjoissa perhepäivähoito mainittiin ensimmäistä kertaa uutena päivähoitomuotona vuoden 1951 komiteamietinnössä, jossa todetaan: *"yliherkille, heikoille tai muuten joukkokäsittelyyn vaikeasti soveltuville lapsille pitäisikin tällaisen sijoituksen olla laitoshoidoa edullisempi"*. Mietinnössä todetaan myös se, että perhepäivähoidon toiminnan osalta on tullut esiin epäkohtia ja siksi

viranomaisten tulisi määritellä “perhepäivähoitokoti” -käsite ja sen kriteerit. Toiminta ehdotettiin asetettavaksi lastensuojelulain piiriin ja sitä kautta viranomaisten valvontaan. Vuodelta 1936 peräisin oleva lastensuojelulaki ei kuitenkaan antanut riittävää mahdollisuutta toiminnan kontrolloimiseen. Perhepäivähoitokodin epäilyttävään tilanteeseen voitiin puuttua lähinnä vedoten huoneiston sopimattomuuteen terveydellisten haittojen näkökulmasta. Kontrollin riittämättömyys todettiin edelleen vuoden 1966 lastensuojelukomiteassa, jonka ehdotuksesta vuonna 1968 tehtiin lastensuojelulakiin muutos. Tämä muutos mahdollisti perhepäivähoidon rinnastamisen kasvattilapsen hoitoon ja tätä koskeviin säädöksiin. (Välimäki 1999, 128; Parrila 2002a, 15.)

Suomessa on ollut keskeinen rooli perhepäivähoidon historiallisessa kehittämisessä ennen päivähoitolain asettamista. Sen toimesta järjestettiin ensimmäiset perhepäivähoidon neuvottelupäivät vuonna 1964. Samana vuonna MLL kartoitti Helsingissä lasten päivähoitopaikkoja neuvolan välityksellä ja totesi tutkittavilla alueilla noin joka kymmenennen lapsen olevan hoidossa perheessä. Näistä neljä viidesosaa oli alle 3-vuotiaita ja puolet alle 1-vuotiaita lapsia. Vuonna 1966 MLL aloitti Helsingissä ohjatun perhepäivähoidon kokeilun. Samana vuonna käynnistettiin Kotkassa maamme ensimmäinen kunnallinen perhepäivähoitotoiminta. Vuoden 1973 päivähoitolain myötä perhepäivähoidon asema vakiintui ja selkiytyi. Perhepäivähoito rinnastettiin tasavertaiseksi, julkiseksi päivähoitomuodoksi päiväkotitoiminnan kanssa niin hoitomaksujen kuin valvonnankin osalta. (Välimäki 1999, 129; Parrila 2002b.)

3 PERHEPÄIVÄHOITO

Suomessa on pitkälle kehittynyt, kattava ja monia vaihtoehtoja tarjoava lasten päivähoitojärjestelmä. Lasten päivähoitosta annetun lain 36/1973 1§:n mukaan päivähoito voidaan järjestää päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitomuotona. Lasten päivähoitoa voivat lain 2§:n mukaan saada lapset, jotka eivät vielä ole oppivelvollisuusikäisiä. Alle kouluikäisten lasten oikeutta päivähoitoon on vakiintuneesti pidetty subjektiivisena oikeutena. Lasten päivähoiton subjektiivisella oikeudella tarkoitetaan lapsen oikeutta kokopäiväiseen hoitopaikkaan. (Narikka 2006, 265–266; L36/1973.)

Päivähoitolain 11§:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunta ei siten voi kieltäytyä myöntämästä alle kouluikäiselle lapselle hoitopaikkaa esimerkiksi määrärahojen loppumiseen vedoten. (L36/1973; Narikka 2006, 266; Tuori & Kotkas 2008, 264.)

Perhepäivähoito on hoitajan kodissa, lapsen omassa kodissa tai erikseen suunnitellussa ryhmäperhepäiväkodissa järjestettyä varhaiskasvatustoimintaa. Yhdellä perhepäivähoitajalla saa päivähoitoasetuksen mukaan olla hoidossaan enintään neljä alle kouluikäistä lasta kokopäivähoidossa ja sen lisäksi voi hoidossa olla esikoulua tai koulua käyvä lapsi, joka on osapäivähoidossa. Hoitajan omat alle kouluikäiset lapset lasketaan myös mukaan hoidettavien lasten määrään. (Varttua 2006a.)

Perhepäivähoito voi olla myös kolmiperhepäivähoitoa, jossa perhepäivähoitaja huolehtii kahden tai kolmen perheen lapsista esimerkiksi vuoroviikoin näiden omissa kodeissa. Kolmantena perhepäivähoidon muotona ryhmäperhepäivähoito on kunnan osoittamassa kodinomaisessa tilassa toteutettava päivähoitomuoto. Siinä kahdesta kolmeen perhepäivähoitajaa hoitaa kahdeksasta kahteentoista alle kouluikäistä lasta. (Reunamo 2007, 148.)

Perhepäivähoito on päivähoitomuoto, joka sijoittuu laitoshoidon (päiväkotitoiminta) ja kotihoiton välimaastoon. Siinä on ominaisuuksia, jotka

mahdollistavat lapsilähtöisyyden periaatteen toteutumista. Se tuottaa lapselle monenlaisia kokemuksia, joilla on merkitystä heidän myöhemmälle oppimiselleen. (Alho-Kivi 1998, 58.)

Perhepäivähoito on päiväkotien ohella merkittävin päivähoiton muoto jo pelkästään määrältään, vaikka se joskus jääkin päiväkotitoiminnan varjoon. Sen käytännöt ja sisällöt ovat erilaiset kuin päiväkodin toiminnan. Reunamo kertoo, että varhaiskasvatussuunnitelma (2005) on kuitenkin kirjoitettu selvästi päiväkotien näkökulmasta. (Reunamo 2007, 148.)

Reunamo toteaa Färkkilään, Kahiluotoon & Kivistöön (2005) viitaten, että perhepäivähoitoa valvoo ja ohjaa kunnan perhepäivähoidon ohjaaja tai tehtävään osoitettu päiväkodin johtaja. Vuonna 2005 perhepäivähoidossa ja ryhmäperhepäivähoidossa oli vajaa kolmannes (29 %) kaikista päivähoitolapsista. Pienissä alle 10 000 asukkaan kunnissa perhepäivähoidon osuus on yhtä suuri kuin päivähoidonkin, kun taas yli 75 000 asukkaan kunnissa vain 8 prosenttia. (Reunamo 2007, 148-149.)

4 PERHEPÄIVÄHOITAJA

Perhepäivähoitajan koulutus on vuodesta 2000 alkaen ollut ammattitutkinto. Aikaisemmin koulutuksena suoritettiin perhe-päivähoitajan kurssi. Hoitaja on joko työsuhteessa kuntaan tai yksityisenä toimiessaan itsenäinen ammatinharjoittaja. Kunnallisessa perhepäivähoidossa hoitajalle maksetaan palkkaa omassa kodissa tehdyn työajan ja hoidettavan lapsimäärän mukaisesti ja suoritetaan hoidosta aiheutuvat kustannuskorvaukset. Perhepäivähoitajan työssä hänen oma kotinsa kuuluu, mutta työnantajat ja verottaja suhtautuvat usein nihkeästi työn aiheuttamien kulujen ja kulumisen korvaamiseen. (Varttua 2006b; Reunamo 2007, 155.)

Perhepäivähoitaja on aikuinen, jonka tehtävänä on auttaa ja ohjata lasta eri toiminnoissa. Hän hoitaa yksin moni päivittäisiä askareita (mm. ruokailu, siisteys). Hän on läsnä, mutta ei voi aktiivisesti koko aikaa osallistua lasten puuhiin. Tällöin aikuisjohtoisuus muuttuu pakostakin lapsilähtöisyydeksi, kun lasten on oltava omatoimisia tekemisissään. Lapsille jää mahdollisuuksia tehdä päätöksiä omista toiminnoistaan. Perhepäivähoitajalla on hyvät edellytykset tutustua hoitamiinsa lapsiin perusteellisesti. Hän tietää, mikä lapsia kiinnostaa ja voi sen perusteella järjestellä oppimisympäristöä. (Alho-Kivi 1998, 58.)

4.1 Perhepäivähoitajan työn tavoitteita

Perushoito ja arjen sujuminen ovat perhepäivähoitajien keskeisiä tavoitteita työssään. Sosiaaliset tavoitteet, kuten ristiriitojen ratkaisu, rajojen asettaminen ja hyvät tavat, ovat myös tärkeitä. Lisäksi työssä tarvitaan varhaiskasvun tukemisen, kulttuurien tuntemusta ja hoitoon liittyvän palvelujärjestelmän ja tukitoimien tuntemusta. Perhepäivähoitaja tukee lapsen kehitystä monipuolisesti päivähoiton kasvatustavoitteiden mukaisesti kodin kasvatusta tukien. Lapsiin liittyvänä tavoitteena korostuvat lapsen tunne-elämän, turvallisuuden ja kiinnittymisen tukeminen. Lapsen oppiminen, itsenäisyys ja omatoimisuus voivat kukoistaa perhepäivähoidossa. (Reunamo 2007, 151; Perhepäivähoitajan ammattitutkinto 2006.)

4.2 Perhepäivähoitajan työn hyvät puolet

Perhepäivähoitajan työn hyviä puolia on usein hyvä mahdollisuus toimia lasten kanssa yksilöllisesti sekä hoitaja saa työskennellä omassa kodissaan. Perhepäivähoitajan työn hyviin puoliin kuuluvat myös sen itsenäisyys, monipuolisuus ja voi rytmittää päivän kulun lasten voinnin mukaan. Lisäksi perhepäivähoidossa lapsiryhmät ovat pieniä. Kodinomaisuus antaa periaatteessa hyvät mahdollisuudet joustavuuteen. Parhaassa tapauksessa lasten tekemisistä ja elämästä on aikaa nauttia ja niitä ehtii rikastaa. Lasten tyytyväisyydestä saa myös välittömän palautteen, ja oman työnsä tuloksen voi nähdä päivittäin. Perhepäivähoitaja voi samanaikaisesti sekä tehdä työtä että olla lähellä omia lapsiaan. (Reunamo 2007, 149; Aamulehti 25.1.2009.)

Perhepäivähoitaja on monesti tietoinen omasta ammattitaidostaan. Hänen onkin itse tiedettävä oman työnsä arvo, sillä hän ei yleensä saa yhteiskunnalta materiaalista eikä statukseensa kuuluvaa tunnustusta. Vanhemmat arvostavat perhepäivähoitajan käytännön kokemusta sekä pientä lapsiryhmää ja kodinomaista kasvuympäristöä. Perhepäivähoito on usein arvokas ja turvallinen saareke perheen arjessa. Perhepäivähoidosta saattaa muodostua parhaimmillaan hoitosuhde, joka jatkuu läpi elämän. (Reunamo 2007, 149; Pohjalainen 31.3.2009; Aamulehti 25.1.2009.)

Perhepäivähoitajat pitävät työnsä yhtenä myönteisenä piirteenä sitä, että siinä on mahdollisuus päästä lähelle lasta. Sylihetket lapsen kanssa ovat luontevia ja tasapainoisia. Kiireettömässä ja pitkäkestoisessa perhepäivähoidossa lasten osoittama kiintymys ja luottamus näkyvät konkreettisesti, mikä näkyy vastavuoroisesti myös hoitajissa. Arjen puuhissa, kuten ruokailussa, ruoanlaitossa ja perushoidossa, ei vain hoideta lapsia vaan myös löydetään yhteinen perusta hyvälle läsnäololle. Erityisen palkitsevaa on leipominen lasten kanssa. Perhepäivähoitajat kokevat yhtenä positiivisena piirteenä sitä, että lasten iloisuus ja innostuneisuus on tarttuvaa. Myös lasten oppiminen, kehitys ja onnistuminen ovat palkitsevia. Kun lasten leikit sujuvat, perhepäivähoitaja voi kokea työn iloiseksi, innostavaksi ja tasapainoiseksi. Lisäksi positiivinen palaute lapsilta, vanhemmilta ja työtovereilta auttaa jaksamaan työssä. Perhepäivähoitaja tuntee myös lapsen

todella hyvin ja tämä luo turvallisuutta sekä antaa tilaa lapsen kehittyä ja kasvaa omaksi persoonaksi. (Reunamo 2007, 151; Koski 2002, 136.)

4.3 Haasteet perhepäivähoitajan työssä

Perhepäivähoitajien keski-ikä on kunta-alan korkeimpia ja heidän työssä väsymisensä on ajankohtainen ongelma useassa kunnassa. Perhepäivähoitajien mukaan heidän työssä väsymistään aiheuttaa muun muassa pitkät työpäivät, työn yksinäisyys, arvotuksen puute, huono palkka, työn raskaus ja vaativuus sekä ohjauksen vähäisyys ja ikääntymisen tuomat fyysiset ongelmat. Nämä perhepäivähoitajien työssä jaksamisen kysymykset heijastavat osaltaan päivähoitotyön muutoksen keskeneräisyyttä. Perhepäivähoitajien ammatillisuutta koskevat vaatimukset ovat viime vuonna voimakkaasti kasvaneet, mikä vaikeuttaa työn kohteen haltuun ottoa ja lisää hoitajien työssä väsymistä. Samaan aikaan ohjaajien resurssit hoitajien ammatilliseen tukemiseen ovat jatkuvasti heikentyneet. (Vähänen 2006, 100; Aamulehti 25.1. 2009.)

JHL:n oikeusasiamies Minna Pirttijärven mukaan yksi suurimmista haasteista perhepäivähoitajan työssä on juuri palkkaus esim. siivoja, jonka viikkotyöaika on 38 tuntia, saa enemmän palkkaa kuin perhepäivähoitaja. Perhepäivähoitajalla viikkotyöaika on taas 43,5 tuntia, jonka lisäksi heillä ei ole ylityörajaa ja työajanlyhennyksiä. Perhepäivähoitaja kokee myös epävarmuutta palkan suhteen, sillä päiväkodissa työskentelevä henkilö saa palkan huolimatta siitä, onko lapsi paikalla vai ei, kun taas perhepäivähoitaja ei saa palkkaa siitä, jos lapsi on poissa. Lisäksi kunta voi sanoa lapsen hoitopaikan irti milloin tahansa. Perhepäivähoitajat hoitavat myös usein ylisuuria ryhmiä, kun muut perhepäivähoitajat ovat sairaina tai lomalla. Tämä on laitonta! Jos ohjaaja sanoo, että perhepäivähoitajan on otettava vastaan enemmän lapsia, mutta hoitaja kieltäytyy, on se jo peruste irtisanomiselle. Kuitenkin rikoslaisa sanotaan, että ohjaajalla on vastuu, jos lapselle tapahtuu jotain. (Ekstran 2007.)

Perhepäivähoitaja joutuu myös kokemaan työssään muitakin ongelmia. Esimerkiksi tietotekniikka ja erilaiset tietotekniset hallinnon sovellukset ovat nykyisin osa perhepäivähoitoa. Lisäksi perhepäivähoitajat joutuvat yhä enemmän hoitamaan

byrokratiaa, kuten läsnäolojen, poissaolojen, lomien ja muiden resurssien hallinnoinnissa ja raportoinnissa. (Reunamo 2007, 152.)

Perhepäivähoidon ilmapiiri on usein kireimmillään silloin, kun lapsia tuodaan tai haetaan. Pienet lapset kiukuttelevat, ja vanhemmasta eroaminen tuntuu monista lapsista vaikealta. Illalla taas lapsia tunnelmien ristiriitaisuus ilmenee usein rajojen koetteluna: lapset viivyttelivät, karkailevat ja osoittavat mieltään. Huono omatunto saa joskus vanhemmat pitkittämään tuomis- ja hakutilanteita. Perhepäivähoitaja ei myöskään voi päivän aikana keskittyä pelkästään lapsiin, vaan hänen työtään hajottavat esimerkiksi ruoanlaitto ja siivoaminen. Yksin hoitolasten kanssa työskennellessään perhepäivähoitajan voi kuitenkin olla hankalaa tarkkailla ja dokumentoida lasten toimintaa, mikä olisi tärkeää lapsilähtöisen kasvatuksen toteuttamisessa. (Reunamo 2007, 151; Alho-Kivi 1998, 58.)

4.4 Perhepäivähoitajan työhyvinvointi

Työhyvinvointi perustuu yhteistyöhön. Työhyvinvointi koostuu monesta tekijästä, joilla on vaikutusta kokonaisuuteen: työntekijän terveydestä, jaksamisesta, turvallisuudesta, työn hallinnasta, ilmapiiristä ja johtamisesta. Hyvinvoiva työyhteisö työskenteleekin osaavasti ja tuottavasti ja työntekijä kokee työnsä mielekkääksi ja palkitsevaksi sekä elämän hallintaa tukevaksi. (STM 2009.)

Perhepäivähoidossa hoidetaan lähinnä alle kolmivuotiaita lapsia, joiden hoito esimerkiksi päiväkodissa vaatisi runsaasti resursseja. Näin perhepäivähoito on edullista kunnalle, mutta pienten lasten suuri osuus lisää perhepäivähoitajan työmäärää. Työ on joskus epävarmaa, sillä seuraavan vuoden lapsiluvusta ei aina ole tietoa. Työtä tehdään usein enemmän kutsumuksesta kuin palkan takia. Perhepäivähoitajan oman elämän on oltava kunnossa, sillä sitä ei pääse pakoontyöpaikalle. Oma elämä taloudenhoitoineen kuitenkin sekoittuu helposti työasioiden kanssa. (Reunamo 2007, 158-159.)

Perhepäivähoitajat kokevat yhdeksi ongelmaksi sen, että vanhemmat eivät noudata aina sovittua työaikaa eivätkä ilmoita mahdollisista muutoksista. Epämääräiset ja ennalta sovittua pidemmät työpäivät ovat rasitteena paitsi hoitajalle itselleen myös hänen perheelleen rajoittamalla suhteettomasti omaa ja perheen vapaa-aikaa.

Perhepäivähoitajat kaipaavat työhönsä selkeää tuntirajaa. Pitkien työpäivien vaarana on oma loppuun palaminen. Vapaa-aikaa on niukasti ja omat harrastukset vastapainona työlle jäävät vähiin. Työssä väsyminen ja tuen tarve omaan jaksamiseen ovat tärkeitä kysymyksiä perhepäivähoitajan työssä. Hoitajat tekevät työtä yksin ja oma väsyminen heijastuu suoraan lapsiin. (STM 2004, 24.)

Vanhemmat yleensä arvostavat perhepäivähoitajan työtä, ja vanhemmilta ja lapsilta saatu palaute onkin keskeinen tekijä perhepäivähoitajan jaksamisessa. Erilaiset koulutukset antavat työlle uutta sisältöä ja tukea, vaikka koulutusta ei aina olekaan tarjolla riittävästi. Kehityskeskusteluja hoitajat pitävät myös erittäin antoisina. Työhyvinvointia tukevat lisäksi esimerkiksi erilaiset kehittämispäivät, virkistystoiminta, harrastukset, puistotapaamiset, toimiva varahoitojärjestelmä, yhteinen suunnittelu ja yhteiset projektit. Perhepäivähoitajat korostavat omassa hyvinvoinnissaan ja työkykynsä säilyttämisessä erityisesti myös oman fyysisen kunnon hoitamista, terveyttä ja kevyttä ruokaa. Virikkeitä tarjoavat esimerkiksi opiskelu ja alan kirjallisuus, ja työnohjauksesta on mahdollista saada konkreettista tukea. Perhepäivähoidon työsuhdeasiat ja palkkaus kaipaavat kuitenkin kipeästi remonttia. Erilaisia virkistysmahdollisuuksia, työnkiertoa, päiväkodin kanssa tehtävää kiinteämpää yhteistyötä, terveyden kehittämistä ja erilaisia yhteisiä tapaamisia kannattaa myös miettiä perhepäivähoitajan työhyvinvointia kehitettäessä. (Reunamo 2007, 159.)

5 PERHEPÄIVÄHOITO TYÖYHTEISÖNÄ

Perhepäivähoitajat ja perhepäivähoidon ohjaajat muodostavat perhepäivähoidon työyhteisön. Perhepäivähoidon työyhteisö on rakenteeltaan monisyinen. Ohjaajan työyhteisö on toisaalta hänen johtamansa perhepäivähoitajien ryhmä, toisaalta päivähoitotoimiston ohjaajien keskinäinen ryhmä. Lisäksi ohjaajat kuuluvat sosiaalitoimen laajempaan yhteisöön. Heidän roolinsa on milloin esimiehen rooli, milloin alaisen ja työtoverin rooli. Perhepäivähoitajan työyhteisö on fyysiseltä puitteiltaan hänen kotinsa, mutta laajemmin tarkastellen se koostuu kaikkien hoitajien muodostamasta työyhteisöjen ketjusta. Erityistä on se, että työtovereitten ja esimiehen välillä on jatkuvasti paikallista ja ajallista etäisyyttä. Kunkin työntekijän sitoutuminen työyhteisöön ja sen tavoitteisiin edellyttää organisaatiolta ponnistelua yhteiseksi hyväksi. Hoitajien koti hänen omana reviiirinään on joskus hyvinkin suojattu ja suljettu. Hoitajan on tällöin vaikea ymmärtää kuuluvansa laajempaan kokonaisuuteen. Tällöin ohjaajan tehtävänä on saada työyhteisö toimimaan tarkoituksenmukaisella tavalla avoimesti ja luottamuksellisesti. (Kivioja, Koskenrouta & Valpola 1991, 41-42.)

Perhepäivähoitajat muodostavat yhteisön, jossa tarvitaan kuten muissakin ihmisten muodostamissa yhteisöissä ihmissuhdetaitoja ja tahtoa: yhteistyökykyä, toisen arvostamista, toisen ymmärtämistä, anteeksi antamista, tukemista ja joustamista. Arvostava asenne houkuttelee esiin piileviä voimavaroja. Hoitajien yhteisöille on tärkeää, että toisia tuetaan ja arvostetaan. Sillä tavalla nostetaan työmotivaatiota ja perhepäivähoidon tasoa. (Laurila & Marjamäki 1994, 52.)

6 PERHEPÄIVÄHOIDON OHJAAJA

Perhepäivähoidon ohjaajien ammattikunta on vielä nuori. Perhepäivähoito on toiminut kunnallisena vasta vajaat kaksikymmentä vuotta (tieto vuodelta 1990). Perhepäivähoidon olosuhteet ja tehtävät ovat kaiken aikaa muuttuneet. Kuntien erilaiset taloudelliset ja hallinnolliset olosuhteet ovat antaneet käytännön toteutuksille hyvin erilaiset kehykset. (Kivioja ym. 1991, 42.)

Perhepäivähoidon ohjaajien toimenkuvat ja tehtävät vaihtelevat suuresti eri kunnissa, mikä johtuu yleisestä yhteiskuntapoliittisesta kehityksestä. Kuntien itsehallintoa on viime vuosina jatkuvasti lisätty ja valtakunnan tason ohjausta ja säädöksiä vähennetty. Jokaisella kunnalla on oikeus tehdä omat ratkaisunsa perhepäivähoidon ja sen ohjauksen suhteen. Viime vuosien aikana tapahtuneena suurena muutoksena perhepäivähoidon ohjaukseen liittyen voidaan pitää ohjauksen siirtymistä osaksi päiväkodin johtajien työtehtäviä. (STM 2004, 32.)

Parrilan kirjoittaa 2002 teoksessa *Kodissa vaan ei kotona* viitaten 2001 tekemäänsä väitöskirjaan, että perhepäivähoidon ohjauksen organisoinnissa ja työtehtävien arvottamisessa on suuria eroja. Suurissa kunnissa on selkeänä suuntauksena ollut päivähoito ohjauksen alueellistaminen ja kytkeminen hoitomuodoittain yhteen. Päivähoidon aluejohtajat tai päiväkodin johtajat vastaavat sekä perhepäivähoidon että päiväkotihoidon ohjauksesta. Osa perhepäivähoitajista kokee tämän muutoksen vähentäneen ohjaajalta saatavaa tukea entisestään ja ajaneen ohjaajan liian kauas perhepäivähoidontyön arjesta. Ohjaaja tekee työtään toimistossaan eikä ehdi riittävästi käymään perhepäivähoitajan kotona antamassa heille virikkeitä toimintaan tai tukemaan ongelmien ilmetessä. Parrilan tutkimuksessa perhepäivähoitajat kokivat myös, että vaatimukset heidän toimintaansa kohtaan ovat tänä päivänä lisääntyneet, mutta ohjaus ja tuki eivät. (Parrila 2002a, 30.)

Joissakin kunnissa ohjaajan rooli on viime vuosina muuttunut positiiviseen suuntaan – toimistotyöntekijästä pedagogiseksi johtajaksi. Työtehtävien painopistettä on siirretty hoitajien palkan laskusta ym. toimistotyöstä perhepäivähoitajien kouluttamiseen, pedagogiseen ohjaamiseen ja

perhepäivähoidon toiminnan kehittämiseen. Ohjaajat kokevat pedagogisen johtajan roolin vastaavan heidän koulutustaan ja vaikuttavan selkeästi myös perhepäivähoidon laatuun. (Parrila 2002a, 30-31.)

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisussa: *Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävärakennesuosituksista* näkee hyvin, miten ohjaajan työtehtävät pitäisi jakaantua sekä millaiset kelpoisuusvaatimukset ohjaajalta vaaditaan. Perhepäivähoidon esimiehen tehtäviin kuuluvat perhepäivähoitajien pedagogisen johtamisen ja ohjauksen lisäksi henkilöstö- ja taloushallintoon, asiakaspalveluun, päivähoidon kehittämiseen ja käytännön esimiestehtäviin liittyvät tehtävät. Perhepäivähoidon esimiehen tehtävien määrittelyssä kunnassa tulee ottaa huomioon sekä hallinnollisen johtajuuden että pedagogisen johtajuuden tehtävät siten, että perhepäivähoidon esimiehen on mahdollista toteuttaa perhepäivähoitajien pedagogista ohjausta. Kelpoisuusvaatimuksena päivähoiton ammatillisiin johtotehtäviin on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus taikka sosiaali- ja terveydenhuollon ammattikorkeakoulututkinto (sosionomi AMK), johon sisältyy valtioneuvoston asetuksen mukaiset opinnot varhaiskasvatuksesta ja sosiaalipedagogiikasta sekä riittävä johtamistaito. (STM 2007.)

6.1 Päivähoidon ohjaajan työssä tarvittavat ammatilliset valmiudet

Päivähoidon ohjaajan tiedolliset valmiudet liittyvät siihen, että hän tunnistaa työn päämäärän ja jäsentämisen. Ohjaajan työn tulee perustua lainsäädännön ja kunnan ja sen strategioiden tuntemiseen. Ohjaajan tulee myös hallita työyhteisön kehittämiseen ja varhaiskasvatukseen liittyvä osaaminen sekä omata hyvät tiedot vuorovaikutuksesta. Päivähoidon ohjaajan arvot perustuvat ihmisen kunnioittamiseen ja erilaisuuden hyväksymiseen. Eettisyys ja perhepäivähoidon arvostaminen tulee näkyä myös ohjaajan arvolähtökohdissa. Ohjaajan taidolliset valmiudet liittyvät vuorovaikutus – ja yhteistyötaitojen osaamiseen sekä työn kehittämisen taitoihin ja stressinsietokykyyn. (Martikainen 2005, 131.)

TIEDOT	ARVOT	TAIDOT
<ul style="list-style-type: none"> - tietoisuus työn päämääristä - perhepäivähoitajan työn tuntemus - lainsäädäntö, asetukset - kunnan oma strategia - varhaiskasvatus - vuorovaikutustaidot - työyhteisön kehittäminen - oman kunnan tuntemus 	<ul style="list-style-type: none"> - erilaisuuden hyväksyminen - ihmisen kunnioittaminen ja rakkaus - myönteinen ihmiskäsitys - tasapuolisuus - oikeudenmukaisuus - lapsi- ja perhelähtöisyys - eettisyys - perhepäivähoidon arvostaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - ATK - vuorovaikutustaidot - reflektointi - suunnittelu ja arviointi - kehittämistaidot - stressin sietokyky - yhteistyötaidot - kyky nähdä tärkeät asiat

Taulukko 1 Päivähoidon ohjaajan työssä tarvittavat ammatilliset valmiudet. (Martikainen 2005, 131.)

6.2 Ohjaajan työn tavoitteet ja tehtävät

Ohjaajan tehtävänä on turvata lapselle hyvä perhepäivähoitopaikka. Ohjaaja vastaa turvallisuudesta ja lapsen kehitystä tukevasta hoitoympäristöstä. Tarkoituksena on tukea lapsen omaa kasvua sekä lapsen perhettä heidän kasvatustehtävästään. Ohjaaja on itse toteuttamassa kasvatustyötä vain välillisesti. Varsinaisen kasvatustyön tekevät perhepäivähoitajat ja lasten vanhemmat. Näin ohjaaja toteuttaa oman työnsä päätavoitteita, päämäärää, toisten tekemän työn kautta. Tällöin korostuu aikuisen ohjaaminen ja suunnitelmallinen aikuiskasvatus ohjaajan työssä. (Kivioja ym. 1991, 43.)

Ohjaajan tehtäviin kuuluu vastualueensa päivähoidon hallinnolliset, taloudelliset, pedagogiset, suunnitteluun ja koulutukseen liittyvät tehtävät. Ohjaajan työ

painottuu eri aikoina eri tehtäväalueille. Tehtävät koostuvat suunnitelman mukaisista töistä, kausiluontoisista töistä sekä ajankohtaisista, satunnaisista tehtävistä. Työn moninaisuus, paljous, olosuhteiden erilaisuus ja toisistaan poikkeavat työkäytännöt aiheuttavat ohjaajalle usein tilanteen, jolloin ohjaaja joutuu valitsemaan työnsä tärkeysjärjestyksen. Hän joutuu ratkaisemaan usein ”tässä ja nyt” – tilanteessa, mitä töitä on tehtävä heti, mitkä asiat ovat välttämättömiä ja mitä ei ehdi tehdä. (Kivioja ym. 1991, 44-45.)

6.3 Ohjaajan ammatin edut ja haitat

Ohjaajan ammatti on mielenkiintoinen ja haastava. Työ on itsenäistä ja vastuullista. Siinä voi toteuttaa itseään monella tavalla. Tehty työ näkyy ja tekemätön työ kuuluu. Ohjaajaan kohdistuu paineita monelta taholta: hoitajat ongelmineen, lasten vanhemmat vaatimuksineen ja oma esimies ja työympäristö tehtävineen. Stressitilanteessa ohjaaja saattaa vetäytyä rutiinitöiden taakse, mikä vain käytännössä lisää paineita. Ohjaajan työn laajuus ja monipuolisuus vaatii jatkuvaa kehityksen seuraamista. Jokaisen ohjaajan on hyvä yksinään ja yhdessä muiden ohjaajien kanssa pohtia oman työnsä sisältöä ja kykyään selviytyä työstään. Ohjaajan tärkein työväline on hän itse ja hänen persoonallisuutensa. Perhepäivähoidattajien kursseilta saadun palautteen mukaan hyvä ohjaaja on sellainen, joka tulee toimeen erilaisten ihmisten kanssa, on luotettava, avoin ja rehellinen. Hän suhtautuu toiseen ihmiseen myönteisesti, on empaattinen ja osaa asettua toisen tilanteeseen. Hyvä ohjaaja arvostaa omaa työtään ja samalla myös toisen työtä. Hän ei suosi erityisesti ketään hoitajaa, vaan tukee jokaista heidän tarpeittensa mukaan. Hyvä ohjaaja on myös vahva ja uskaltaa sanoa ”missä kaappi seisoo”. Esimiehenä hän on tasapuolinen ja johdonmukainen ja hänen sanaansa voi luottaa. (Kivioja ym. 1991, 46.)

7 VANHEMPIEN OSALLISUUS PERHEPÄIVÄHOIDOSSA

Perhepäivähoitajat pitävät vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeimpänä ja parhaana toimintatapana päivittäisiä keskusteluita, joita voidaan käydä, kun vanhemmat tuovat tai hakevat lastaan. Päivittäinen kontakti helpottaa avoimen ja luottamuksellisen yhteyden luomista. Perhepäivähoitajat pyrkivät kuuntelemaan vanhempia herkästi ja keskustelemaan heidän kanssaan aktiivisesti. On tärkeää, että vanhemmille on aikaa. Perhepäivähoidossa on erityisesti panostettava lasten tuonti- ja hakutilanteisiin. Yhteinen linja perhepäivähoitajien ja vanhempien välillä saavutetaan perhepäivähoitajien mukaan usein. Vaikeistakin asioista puhuminen helpottuu, jos arat asiat otetaan käsittelyyn alusta asti luontevana kasvattamiseen ja kasvattajan osaan välttämättömästi kuuluvana osana. Keskusteluille tarvitaan toisinaan myös rauhallinen aika ja paikka. (Reunamo 2007, 152.)

Pitkän linjan perhepäivähoitajat ovat kullan arvoisia perheille ja voivat tuoda kuohuvaan arkeen kokemusta ja vuosien myötä tiivistynyttä hiljaista tietoa. Vanhemmat arvostavat perhepäivähoitajan omaa näkemystä ja maalaisjärjen käyttöä. Omien kokemusten jako ja esimerkit arjesta ovat vanhemmille konkreettisia ja selkeitä maamerkkejä perhe-elämän pyörteissä. Lisäksi vanhempien rohkaiseminen on tärkeää, sillä perheet eivät oman tilanteensa keskellä aina pysty näkemään kokonaisuutta. Hoitajan ja perheiden näkemykset eivät perhepäivähoidossakaan käy aina yksiin. Perhetilanne saattaa olla ristiriitainen, eivätkä vanhemmat aina kerro toisilleenkaan kaikkea. Joskus vanhempien tavat ja näkemykset voivat olla sellaisia, joita perhepäivähoitajan on vaikea hyväksyä tai päinvastoin. Myös kiire ja väsymys vaivaavat monia vanhempia, eivätkä kaikki halua keskustella asioista. Jotkut vanhemmat eivät esimerkiksi jaksaa olla kiinnostuneita lapsen asioista sekä he eivät pidä sovitusta säännöistä kiinni. Vanhemmilla ei kuitenkaan ole oikeutta venyttää perhepäivähoitajan työpäivää, sillä myös perhepäivähoitajalla on oikeus yksityiselämään ja vapaa-aikaan. (Reunamo 2007, 152–153.)

7.1 Kasvatuskumppanuus

Lapsella on oikeus siihen, että vanhemmat ja kasvattajat tietoisesti sitoutuvat toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi. Tasavertaisen kasvatuskumppanuuden perusta on avoin vuorovaikutus, keskinäinen luottamus ja toistensa kunnioittaminen. Kasvatuskumppanuus on jatkuvaa yhteistyötä lapsen ja perheen arjessa. Sekä vanhemmat että kasvattajat ovat asiantuntijoita lapsen kasvatuksessa. Vanhemmilla on paras tieto ja tuntemus omasta lapsestaan omassa ympäristössään. Kasvattajilla on ammatinsa kautta tietoisuus lasten kasvatuksesta ja kehityksestä. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu. Varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsen kotikasvatusta. Molempien osaamista tarvitaan, jotta voidaan parhaalla mahdollisella tavalla toimia lapsen hyväksi. Kasvattajilla on ensisijainen vastuu luoda edellytykset kasvatuskumppanuudelle. (Kauhajoen kaupunki 2007, 22.)

Kasvatuskumppanuudelle ja sen toteutumiselle asettuu perhepäivähoidossa ja perhepäivähoitajantyössä monia haasteita. Lähtökohtaisesti perhepäivähoitajan työssään kohtaamat vanhemmat ja perheet ovat hyvin erilaisia. Perhepäivähoitajan täytyy siis osata kohdata ammatillisesti hyvin nuoria, juuri vanhemmaksi tulleita vanhempia ja toisaalta äitejä ja isiä, joilla on perheessä jo useampia lapsia ennestään ja sitä kautta paljon kokemusta lapsista ja vanhempana toimimisesta sekä myös erilaisista päivähoitopalveluista. Vanhemmat ovat myös erilaisista ammatti- ja yhteiskuntaluokista tulevia, jotkut vanhemmista jopa itse kasvatusalan ammattilaisia. Nykypäivänä perhepäivähoitajalla on myös yhä useammin maahanmuuttaja- ja/eri kieli- ja kulttuuritaustaisia lapsia ja heidän perheitään asiakkaina. Lisäksi perhemuodot ovat moninaistuneet. Kaikki nämä taustatekijät aiheuttavat sen, että yhtä ja samanlaista kasvatuskumppanuutta ei voi rakentaa kollektiivisesti kaikkien vanhempien kanssa, vaan kasvatuskumppanuus täytyy rakentaa yksilöllisesti jokaisen vanhemman ja perheen kanssa. Tämä vaatii luonnollisesti ammatillista osaamista ja asennetta kohdata lapset ja heidän vanhempansa yksilöinä. Perhepäivähoitajalta vaaditaan jopa tietynlaista "kumppanuusjonglööriutta", koska hoitajan lapsiryhmän koon mukaisesti kasvatuskumppanuus tulee rakentaa kaikkien hoitolasten, jopa viiden perheen isien,

äitien, uusperheen isien ja äitien ja muun muassa monien isovanhempien kanssa. (Alila 2005, 80-81.)

Kasvatuskumppanuuden haasteena on rajan vetäminen liialliseen perheen yksityisyyteen puuttumisen ja ammatillisen etäisyyden verhon taakse piiloutumisen kanssa. Missä kulkee ja miten tunnistaa se raja, jolloin kumppanuuden käsitteen näkökulmasta perhepäivähoitaja jättäytyy liian kauas vanhemmista tai tunkeutuu vanhempien yksityisyyteen liiaksi. Voiko hoitaja ystävystyä perheen kanssa ja samalla säilyttää ammatillisen otteen kasvatuskumppanuudessa? Haasteellisenä pidetään tilannetta, jossa perhepäivähoitajan on otettava lasta koskeva huoli puheeksi vanhempien kanssa. Kuinka vanhemmat suhtautuvat ja miten perhepäivähoitajan tulee tai hän voi toimia kasvatuskumppanina silloin, kun vanhemmat eivät jaa eivätkä ymmärrä hoitajan huolta lapsesta? Haasteena on tällöin ammatillisesti osata kertoa vanhemmille lasta koskevista havainnoista ja tuoda oma ammatillinen näkemyksensä esiin vanhempia loukkaamatta ja heidän näkemystään arvostaen. Erilaisissa lukkotilanteissa vanhempien kanssa kasvatuskumppanuuden löytymisessä toivotaan perhepäivähoidon esimiehen ohjausta. (Alila 2005, 81.)

Useimmiten kuitenkin vanhemmat tuntuvat luottavan perhepäivähoitajaan. Tällaisessa ilmapiirissä kasvatuskumppanuus ja hoitosuhteen tasavertaisuus voivat kukoistaa. Riittävän jatkuvassa hoitosuhteessa perhepäivähoitajat ehtii perehtyä kunkin perheen tilanteeseen. (Reunamo 2007, 153.)

7.2 Kasvatuskumppanuus ammattitaitovaatimuksina

Kasvatuskumppanuuden käsitettä on mielenkiintoista lähestyä myös henkilöstön ammattitaitovaatimusten näkökulmasta. Kasvatuskumppanuuden toteuttaminen vaatii varhaiskasvatuksen henkilöstöltä, tässä tapauksessa erityisesti perhepäivähoitajalta, myös uudenlaista ammatillista orientoitumista ja osaamista. Opetushallitus on julkaissut vuonna 2000 Perhepäivähoitajan ammattitutkinto - näyttötutkinnon perusteet -asiakirjan. Alilan mukaan perhepäivähoitajan ammattitutkinnon perusteissa esitetään erilaisia ammattitaitovaatimuksia, joiden rinnalle on rakennettu ammattitaitoa mittaavat arvioinnin kohteet ja kriteerit.

Seuraavassa taulukossa esitetään näyttötutkinnon vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön liitetyt ammattitaitovaatimukset ja arvioinnin kohteet ja kriteerit: (Alila 2005, 79.)

Ammattitaitovaatimukset	Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<i>Perhepäivähoitajan on toimittava ammatillisesti, aloitteellisesti ja aktiivisesti yhteistyössä vanhempien kanssa.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien ja lasten oikeuksien kunnioittaminen. • Vanhempien ja lasten velvollisuuksien ammatillinen käsittely. • Vanhempien tapaamiseen sopivan vuorovaikutustilanteen järjestäminen. • Aktiivinen osallistuminen keskusteluun vanhempien kanssa. • Vanhempien tukeminen heidän kasvatustyössään jakamalla päivittäisiä arkikokemuksia.
<i>Perhepäivähoitajan on kohdattava ammatillisesti erilaisia perheitä.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Erilaisten perheiden tasavertainen kohtelu. • Hienotunteinen suhtautuminen vanhempiin ja lapsiin. • Erilaisten vanhempien aloitteiden kuunteleminen ja niiden huomioon ottaminen ammatillisesti.
<i>Perhepäivähoitajan on kohdattava ammatillisesti erilaisissa elämäntilanteissa olevia perheitä.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kriisireaktion tunteminen • Vuorovaikutuksen aitous ja luontevuus perheen vaikeassa elämäntilanteessa esim. ero- tai surutilanne perheessä. • Vanhempien ja lasten tukeminen. • Ohjaaminen tarvittavan avun piiriin. • Vaitiolovelvollisuuden noudattaminen

Taulukko 2 Perhepäivähoitajan ammattitaitovaatimuksia mittaavat arvioinnin kohteet ja kriteerit. (Alila 2005, 80.)

8 YHTEISTYÖKUMPPANIT

Perhepäivähoitajat voivat tehdä yhteistyötä päiväkotien, erilaisten kerhojen ja yhdistysten kanssa sekä muiden erilaisten kasvatusalan ammattilaisten kanssa. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä seurakunnan kanssa, johon pidetään yhteyttä erityisesti lasten kirkossa käymiseen, juhlapäiviin ja toiminta- ja lauluhetkiin liittyvissä asioissa. Usein yhteistyö seurakunnan kanssa vaatii aktiivisuutta perhepäivähoitajilta. Muita mahdollisia yhteistyökumppaneita ovat leikkipuistot, kirjastot, vanhukset, monitoimitalot, liikuntatilat, palokunta, poliisi, yritykset ja esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Koski toteaa Saloon & Keskiseen (1988) viitaten, että hoito- ja kasvatusalan ammattilaisten välisen yhteistyön avulla voitaisiin turvata perhepäivähoitajille riittävän palautteen saanti omasta työstään ja sitä kautta parantaa perhepäivähoitajien uskoa omiin kasvattajan taitoihinsa. Kosken mielestä eri ammattilaisten välisessä yhteistyössä olisi tärkeää huomioida, että yhteistyötä tulisi tehdä säännöllisesti ja, että eri ammattilaiset tuntisivat toistensa työkentät. Verkostoyhteistyöltä halutaan erityisesti yhteisiä projekteja, tutustumista, tapaamisia ja yhteishenkeä. Verkostoa tarvitaan myös varahoitoon, sijaisapuun ja lomien hoitoon. Monesti on tarpeen tehdä yhteistyötä neuvolan tai sosiaalihuollon kanssa. Lisäksi on tärkeää ohjata perheitä käyttämään palveluita. (Koski 2002, 142; Reunamo 2007, 159–160.)

Perhepäivähoitajan työn yksinäisyys ja tuen tarve kytkeytyy tarpeeseen lisätä työyhteisöjen välistä yhteistyötä. Yhteistyötä kaivataan lisää paitsi muiden hoitajien myös perhepäivähoidonohjaajan ja eri päivähoito-muotojen kanssa. Hoitajat kaipaavat keskustelukumppania, jonka kanssa voisi jakaa työhön kuuluvat ilot ja surut. Tuki nähdään tärkeänä omalle työssä jaksamiselle. Perhepäivähoitaja tekee työtään vahvasti omalla persoonalla, jolloin ongelmat koetaan helposti liian henkilökohtaisena. Työyhteisön tuen puuttuessa omaan työhön liittyvät murheet viedään usein oman perheen kannettavaksi. (STM 2004 , 24.)

8.1 Ohjaaja – hoitaja

Perhepäivähoitajille yhteistyö ohjaajan kanssa on hyvin tärkeää ammatissa kehittymisen kannalta ja ohjaajalta odotetaankin tukea hoitajan yksinäisessä ja

vastuullisessa työssä. Kuitenkin perhepäivähoidonohjaajan työkenttä on moninainen. Hänen tehtäviinsä kuuluvat monissa kunnissa kaikki perhepäivähoitoon kuuluvat tehtävät kasvatuksellisesta, ohjaamisesta aina henkilöstö – ja taloushallintoa myöten niin, että itse perhepäivähoitajien ohjaamiseen ja tukemiseen aikaa riittää vain vähän. (STM 2004, 33.)

Perhepäivähoitajan ja päivähoidonohjaajan yhteistyön tärkein arkinen väline on puhelin. Puhelinkeskusteluissa selvitetään ajankohtaiset asiat ja ongelmat: sairaslomat, sijaishoidot, tapahtumat. Puhelimitse puretaan usein myös sen hetkiset tunnelmat: lasten ongelmat, vaikeudet vanhempien kanssa, työaikojen ja hoitoaikojen muutokset. Joskus puhutaan sellainenkin puhelu, jossa vain jutellaan kuulumisista. Liian vähän on kuitenkin puolin ja toisin aikaa ”turhiin” ja molemmin puolin hyvää tekeviin yhteyksiin. (Kivioja ym. 1991, 72.)

Ohjaajan ja hoitajan välisen yhteistyön yksi muoto on kotikäynti. Hoitajia haastatellessa käy usein ilmi, että he toivoisivat ohjaajien tekevän enemmän kotikäyntejä. Tosiasia useimmissa kunnissa on, ettei ohjaajan työaika riitä siihen, että hän kävisi säännöllisin väliajoin, ilman erityistä asiaa jokaisen hoitajansa kodissa. Käytännössä kotikäynnit tahtovat supistua hoitosopimusneuvotteluihin, joista edelleen valtaosa tehdään hoitajan kotona. Ongelmatilanteissa ohjaajan on kuitenkin aina kyettävä varaamaan aikaa hoitajan tapaamiseen jos hoitaja tai vanhemmat sitä haluavat. Kasvokkain hoitaja ja ohjaaja tapaavat myös hoitajien käydessä toimistossa. Monissa kunnissa hoitajat palauttavat henkilökohtaisesti kuukausiraporttinsa ohjaajalleen. Tätä käytäntöä on mm. perusteltu sillä, että se takaisi edes yhden kuukausittaisen henkilökohtaisen tapaamisen oman ohjaajan kanssa. Muita ohjaajan tapaamismahdollisuuksia ovat kuukausikokoukset (hoitajaillat), joita järjestetään hoitajien työajan ulkopuolella iltaisin. Kuukausikokoukset palvelevat monipuolisia tavoitteita: ne antavat sekä uutta tietoa että mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä ohjaajan ja muiden hoitajien kanssa. Kuukausikokouksissa voi olla koulutuksellinen sisältö tai ne voivat olla tilaisuuksia, joissa keskustellaan ajankohtaisista aiheista, järjestetään tapahtumia ja suunnitellaan toimintaa. (Kivioja ym. 1991, 72–73.)

Käytäntö on osoittanut, että hoitajat tarvitsevat ja haluavat tilaisuuden kokoontua yhteen ainakin muutaman kerran vuodessa niin, että paikalla ovat kaikki kunnan perhepäivähoitajat. Jos hoitajia on paljon kunnassa, ei tällaisessa suuressa tilaisuudessa suinkaan jokainen hoitajan saa mielipidettään kuuluviin. Useimmiten kuukausikokoukset ovat ohjaajakohtaisia, jolloin osallistujien määrä jää kohtuulliseksi, koska paikalla ovat vain oman alueen hoitajat. (Kivioja ym. 1991, 73.)

8.2 Hoitajien välinen yhteistyö

Perhepäivähoitajille on ensiarvoisen tärkeää, että he saisivat tavata säännöllisesti myös muita perhepäivähoitajia. Samaa työtä tekevien ammattilaisten välillä käydyt viralliset ja epäviralliset keskustelut luovat pohjaa omalle työlle. Hoitajien välisen yhteistyön avulla voidaan perhepäivähoidon oppimisympäristöä kehittää yhä monipuolisemmaksi. Yhteistyön myötä perhepäivähoitajat saavat myös tärkeitä aikuiskontakteja. Perhepäivähoitoryhmät tapaavat toisiaan hoitopäivän aikana ulkoilun ja yhteisten tapahtumien merkeissä. Hoitajat tapaavat toisiaan myös työajan ulkopuolelle, koulutuksissa ja yhteisissä tapahtumissa. Uusille hoitajille yhteistyö muiden hoitajien kanssa on tärkeä osa työhön perehtymistä. (Koski 2002, 141–142.)

Perhepäivähoidon varahoitojärjestelmän toiminta perustuu hoitajien yhteistyöhön. Varahoitojärjestelmän puuttuminen tai sen huono toiminta on koko perhepäivähoidon kompastuskivi. (Kivioja ym. 1991, 73.) Parrila toteaa vuonna 2001 tekemässään väitöskirjassaan, että nykyisellään perhepäivähoidon varahoitojärjestelyt aiheuttavat sen, että oman hoitajan sairastuessa tai pitäessä lomapäiviä lapsi voi joutua yhtäkkiä outoon hoitopaikkaan, jossa hoitaja ei tunne lasta eikä lapsi hoitajaa tai muita ryhmän lapsia. Varahoidon tarpeen kestäessä pitempään lapsi voi pahimmassa tapauksessa joutua vaihtamaan varahoitajaa useampaan kertaan. Tämä on kestämaton tilanne kaikkien osapuolten näkökulmasta. Ohjaajat joutuvat kantamaan huolta siitä, mistä varahoitopaikka kussakin tilanteessa järjestyy ja miten hoitajat jaksavat ylisuuren lapsiryhmän kanssa. Vanhemmat joutuvat jättämään lapsensa vieraan ihmisen hoitoon. Varahoitaja joutuu omien hoitolastensa lisäksi vastuuseen toisen hoitajan lapsista,

joiden tapoja ja tarpeita hän ei välttämättä tunne lainkaan. Lisäksi hän joutuu vastaamaan ylisuuresta lapsiryhmästä, mikä aiheuttaa levottomuutta lapsissa ja rasittaa hoitajaa. Lisäksi työstään joko oman sairauden, lapsen sairauden tai loman takia poissaoleva perhepäivähoitaja kokee syyllisyyttä siitä, että hän poissaolollaan lisää muiden työtaakkaa ja aiheuttaa samalla ongelmia omille hoitolapsilleen ja heidän perheilleen. (Parrila 2002a, 33.)

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisussa todetaan Oikkoseen (1999) viitaten, että joissakin kunnissa varahoito on saatu toimimaan suhteellisen hyvin palkkaamalla pelkästään varahoidon tarpeisiin tietty määrä hoitajia, joilla ei ole omaa pysyvää lapsiryhmää. Varahoitopisteinä voivat toimia esimerkiksi päiväkodin tilat. Tästä järjestelystä on saatu hyviä kokemuksia. Ainoana ongelmana on varahoidon ajoittainen kuormittuminen, jota voidaan helpottaa mm. lomien porrastamisella ja lisähenkilöstön palkkaamisella lomahuippujen ajalle. (STM 2004, 23.)

8.3 Yhteistyö vanhempien kanssa

Perhepäivähoidossa yhteistyö vanhempien kanssa tapahtuu säännöllisesti lapsia hoitoon tuotaessa tai hoidosta haettaessa. Tällöin vanhemmat ja hoitajat vaihtavat luontevasti lapsen kuulumiset ja havainnot lapsen kehityksestä. Perhepäivähoitajat kokevatkin keskustelut vanhempien kanssa tärkeäksi yhteistyömuodoksi. Lapsen asioista puhutaan perhepäivähoitajan kanssa usein, mutta kasvatukseen liittyviä asioita käsitellään harvemmin. Hyvän yhteistyön lähtökohtana tulisi aina olla avoimuus ja tasapuolisuus. Vanhempien asiantuntijuutta oman lapsen hoidossa ja kasvatuksessa tulee aina kunnioittaa. Tavoitteena olisi, että yhteistyö nähtäisiin voimavarana, joka on hedelmällistä hoitajalle, vanhemmille ja ennen kaikkea lapselle. (Koski 2002, 137–139.)

9 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄ

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa Kauhajoen kaupungin kotona työskentelevien kunnallisten perhepäivähoitajien tuen tarvetta eli millaista tukea he kaipaavat työhönsä päivähoitajalta, vanhemmilta sekä muilta yhteistyökumppaneilta.

Perhepäivähoidon tulevaisuus näyttää huolestuttavalta. Lapset ovat erilaisia ja kaikkia hoitomuotoja tulisi olla perheille tarjolla. Kaikkein heikoimmalla on juuri perhepäivähoito, joka uhkaa tippua palveluketjusta pois. Suuri joukko perhepäivähoitajia on jäämässä eläkkeelle ja uusia hoitajia on vaikea rekrytoida alalle. Tutkimuksen tehtävänä oli saada tietoa, jota voi käyttää suoraan toiminnan kehittämiseen. Tästä tutkimuksesta voidaan tehdä kehittämissuhteita perhepäivähoitoon sekä perhepäivähoitajien tukemiseen.

9.1 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksessa käytettiin määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää sekä laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kyselylomakkeesta tehtiin suhteellisen laaja. Lomakkeeseen laadittiin avoimia ja asteikollisia kysymyksiä, jotta tutkimustulokset olisivat mahdollisimman kattavia. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuskohde pelkistetään ja typistetään numeeriseen muotoon ja kvalitatiivisessa tutkimuksessa puolestaan verbaaliseen eli kielelliseen muotoon. (Räsänen 2005, 89).

9.2 Tutkimuksen kohderyhmä ja tiedonkeruumenetelmä

Kyselylomakkeet laadittiin Kauhajoen kaupungin perhepäivähoitajille. Kauhajoella on 46 perhepäivähoitajaa. Kauhajoen päivähoitajan ohjaajat järjestivät perhepäivähoitajille ohjausillan 18.3.2009, johon myös me osallistuimme. Ohjausillan osallistui 37 hoitajaa, joista jokainen vastasi alkuillan aikana kyselyymme. Mahdollisuus annettiin myös niille hoitajille, jotka eivät päässeet illtaan osallistumaan. Ohjaajat jakoivat näille hoitajille kyselylomakkeet, joista viisi hoitajaa palautti kyselyn postitse.

Kyselylomake sisälsi sekä asteikollisia että avoimia kysymyksiä. Kysymykset jaettiin viiden pääotsikon alle: perhepäivähoitajan taustatiedot, työhyvinvointi, perhepäivähoitaja, vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja ohjaukseen liittyvä tuen tarve.

10 AINEISTON ANALYSOINTI

Kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston analyysi perustuu havaintomatriisin työstämiseen matemaattisten tunnuslukujen ja tilastollisten mallien avulla. Tarkasteltava ilmiökokonaisuus on typistetty numeeriseen muotoon, jossa havaintoyksiköitä käsitellään muuttujien mukaisina arvoina. Kvalitatiivisen tutkimuksen analyysin tavoitteena on taas lähestyä todellisuuden ominaispiirteitä mahdollisimman pitkälle niiden alkuperäisissä muodoissa. Kvalitatiivisessa muodossa oleva aineisto on monin tavoin kvantitatiivista aineistoa rikkaampaa. Toisin sanoen siitä on mahdollista saada irti monenlaisia tulkintoja, jotka heijastavat havaintoyksikön materiaalia eri näkökulmista. (Räsänen 2005, 90, 92.)

Tutkimuksen pätevyys tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Virkka toteaa Valliin (2001), Heikkilään (2004) ja Hirsijärveen (2005) viitaten, että pätevässä tutkimuksessa ei saisi olla systemaattista virhettä. Tämä tarkoittaa sitä, millä tavalla tutkittavat ovat ymmärtäneet mittarin, kyselylomakkeen, kysymykset. Tulokset vääristyvät, jos vastaaja ei ajattelekaan, kuten tutkija oletti. Validiutta eli pätevyyttä tarkastellaan jo tutkimusta suunniteltaessa. Tämä tarkoittaa käsitteiden perusjoukon ja muuttujien tarkkaa määrittelyä, aineiston keräämisen ja mittarin huolellista suunnittelua sekä varmistamista, että mittarin kysymykset kattavat koko tutkimusongelman. Virkka kirjoittaa myös Uusitaloon (1991) viitaten, että tutkimus on pätevä, kun teoreettiset ja operationaaliset määritelmät ovat yhtä päteviä. (Hirsjärvi 2007, 226; Virkka 2005, 161.)

Tutkimuksen reliabiliteetti eli luotettavuus tarkoittaa tulosten toistettavuutta. Mittauksen tai tutkimuksen luotettavuus tarkoittaa sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tämä tarkoittaa sitä, että toistettaessa saman henkilön kohdalla mittaus, saadaan täsmälleen sama mittaustulos riippumatta tutkijasta. Virkka toteaa Heikkilään (2004) ja Uusitaloon (1991) viitaten, että tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus muodostavat yhdessä mittarin kokonaisluotettavuuden. (Hirsjärvi 2007, 228; Virkka 2005, 161.)

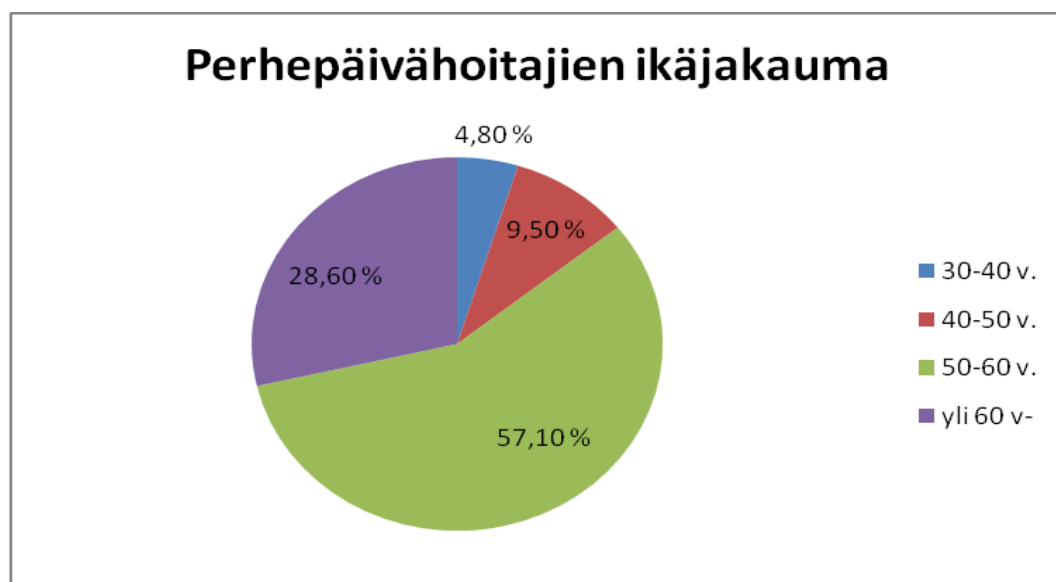
Tutkimustuloksissa kvantitatiiviset eli asteikolliset vastaukset taulukoitiin Microsoft Excel -taulukkolaskelmaa apuna käyttäen. Vastaukset jaettiin aihealueittain ja jokaisesta niistä laskettiin prosentit, joiden perusteella oli helpompi tehdä johtopäätökset. Toisena tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusotetta, koska tämän tutkimuksen tavoitteena oli ymmärtää ja tulkita millaista tukea perhepäivähoitajat kaipaavat. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä perhepäivähoitajien avoimet vastaukset purettiin alkuperäisilmaisuihin, jonka jälkeen ilmaisut pelkistettiin. Sitten pelkistetyt ilmaisut ryhmiteltiin aihealueittain, jonka jälkeen ne laitettiin omiin alaluokkiinsa. Viimeisenä vaiheena oli kvantifiointi, jossa saatiin jokaisen alaluokan sisällä olevien ilmaisujen määrä selville. Tämä lähestymistapa mahdollisti parhaiten saamaan vastauksen tutkimusongelmaan ja tehtävään.

11 PERHEPÄIVÄHOITAJILLE TEHDYN TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kauhajoen kaupungissa perhepäivähoitajia oli kyselyhetkellä 46 ja koko tästä kohderyhmästä tutkimukseen osallistui yhteensä 42 (91,3 %) perhepäivähoitajaa. Vastausprosentti nousi näin ollen todella suureksi.

11.1 Vastaaajien taustatiedot

Kyselyyn vastanneista perhepäivähoitajista 30-40-vuotiaita oli kaksi (4,8 %) hoitajaa. 40-50-vuotiaita oli neljä (9,5 %) hoitajaa. 50-60-vuotiaita oli 24 (57,1 %) hoitajaa. Yli 60-vuotiaita oli 12 (28,6 %). Vastauksista ilmeni, että suurin osa vastanneista oli 50-60-vuotiaita. Kuvio 1.

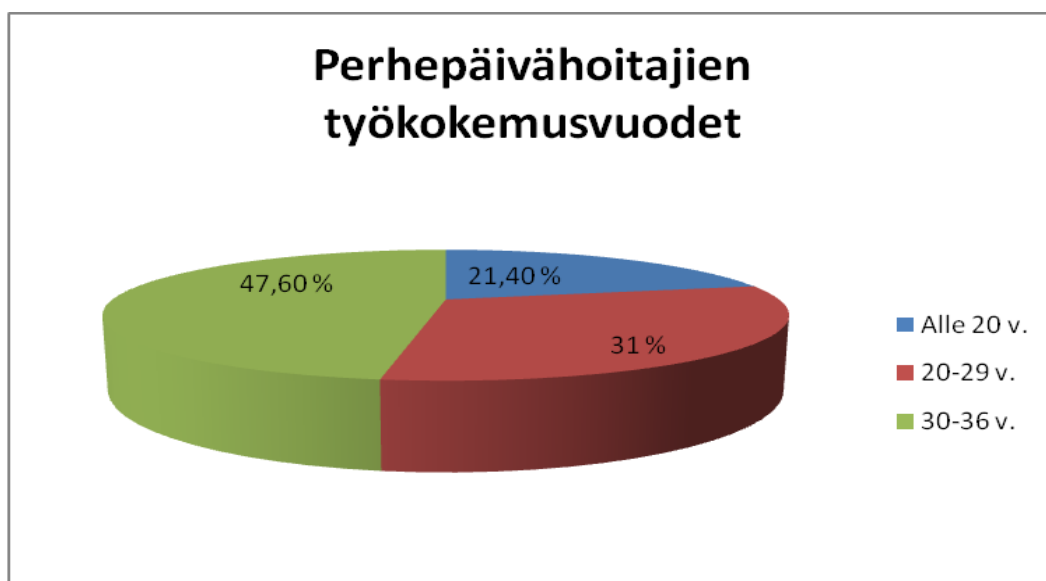

Kuvio 1. Kauhajoen perhepäivähoitajien ikäjakauma vuonna 2009

Suurimmalla osalla (42) perhepäivähoitajasta koulutustaustana oli perhepäivähoitajan kurssi (19 kpl, 45,2 %). Kansakoulun tai peruskoulun suorittaneita oli 12 kpl (28,6 %). Perhepäivähoitajan ammattitutkinnon suorittaneita oli 6 kpl (14,3 %). Joukossa oli myös muutama hoitaja, jotka suorittivat kysely hetkellä perhepäivähoitajan ammattitutkintoa (3kpl, 7,1 %). Perhepäivähoitajista 2kpl (4,8 %) oli suorittanut jonkin muun koulutuksen.

Vastauksista kävi myös ilmi perhepäivähoitajien alan työkokemusvuodet, joita oli kertynyt seuraavasti (kuvio 2): alle 20 vuotta työkokemusta (9 hoitajaa, 21,4 %),

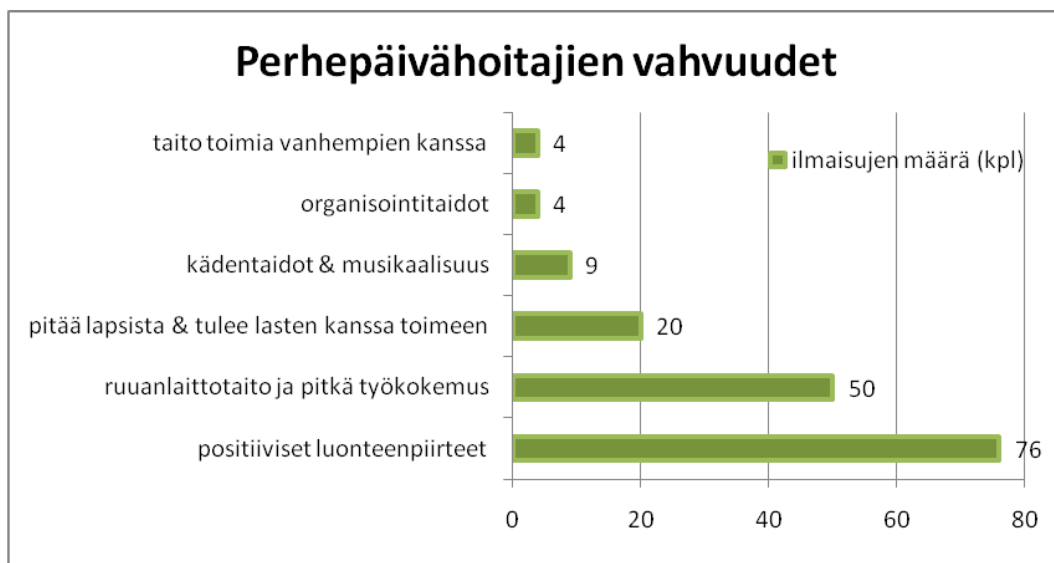
20-29 vuotta työkokemusta (13 hoitajaa, 31 %) ja 30-36 vuotta työkokemusta (20 hoitajaa, 47,6 %).

Kuvio 2. Perhepäivähoitajille kertyneet työkokemusvuodet

11.2 Perhepäivähoitajan vahvuudet ja kehittämisaalueet

Perhepäivähoitajan vahvuuksista nousi useita asioita esille (kuvio 3). Hoitajan omat positiiviset luonteenpiirteet nousivat voimakkaasti esiin (76 ilmaisua), joita olivat mm. joustavuus, kärsivällisyys ja tasapuolisuus. Lisäksi hoitajat nostivat ruoanlaittotaidon sekä pitkän työkokemuksen isoksi vahvuudeksi (50 ilmaisua). Myös tärkeänä vahvuutena pidettiin sitä, että hoitajat pitävät lapsista, tulevat toimeen lasten kanssa ja, että hoitaja osaa toteuttaa lapsen parhaan (20 ilmaisua). Viimeisenä nousi esille melko tasapuolisesti kädentaidot/musikaalisuus (9 ilmaisua), organisointitaidot (4 ilmaisua) sekä taito toimia vanhempien kanssa (4 ilmaisua).

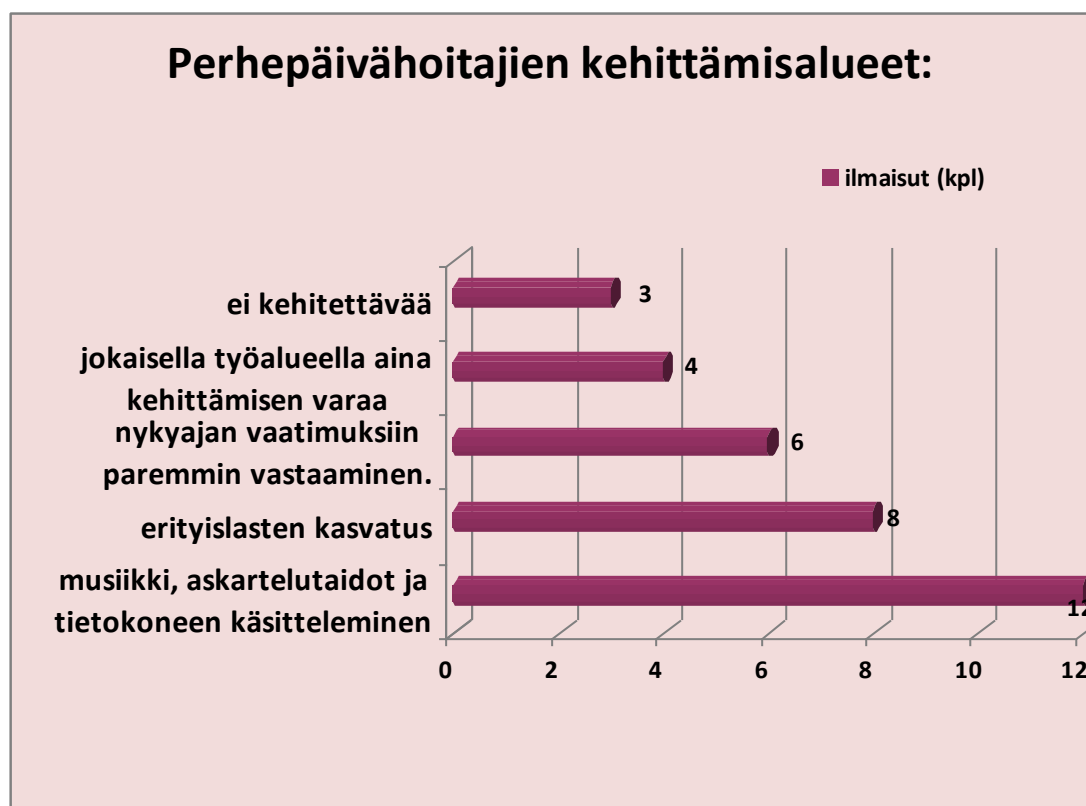
Kuvio 3. Vahvuudet perhepäivähoitajan työssä

Perhepäivähoitajalta kysyttäessä “miten he kehittävät vahvuuksiaan”, vastauksia saatiin seuraavasti: kouluttautumalla (23 ilmaisua), joka nousi vahvimpana esille. Seuraavaksi vahvuuden kehittäjäksi kerrottiin, että hoitajat lukevat alan kirjallisuutta (10 ilmaisua) ja myös oma asenne “joka päivä opin jotain uutta” sekä itsensä tarkkailua pidettiin tärkeänä (9 ilmaisua). Tärkeänä kehittämisen kohteena oli myös itsestä huolehtiminen (7 ilmaisua) ja tiimityöskentely (7 ilmaisua).

Perhepäivähoitajat voisivat jakaa omaa osaamistaan toisille hoitajille olemalla tukena ja keskustelemalla omista kokemuksistaan (16 ilmaisua). Tärkeäksi nousi myös kuuntelutaito, jotta voisi viedä muiden hoitajien viestiä/neuvoja eteenpäin sekä keskustelemalla tiimeissä (15 ilmaisua).

Perhepäivähoitajat mainitsivat muutamia kehittämiskohteita, missä haluisivat lisää vahvistusta (kuvio 4). Suurimmaksi kehittämiskohteeksi nousivat musiikki ja askartelutaidot sekä tietokoneen käsittely (12 ilmaisua). Esille tuotiin myös erilaisten lasten kanssa toimiminen eli miten käsitellä levottomia ja tottelemattomia lapsia, miten ratkaista lasten ristiriitoja sekä miten asettaa oikeat rajat. Hoitajat haluaisivat kehittyä myös erityislasten kasvatuksessa (8 ilmaisua). Lisäksi hoitajat haluaisivat vastata paremmin nykyajan vaatimukseen ja tulla paremmiksi ihmissuhteiden asiantuntijoiksi (6 ilmaisua). Hoitajat olivat myös sitä mieltä, jokaisella työalueella on aina kehittämisenvaraa (4 ilmaisua). Mukana oli myös

muutama hoitaja, jotka eivät osanneet sanoa kehittämiskohdetta tai heillä ei ollut mitään kehitettävää (3 ilmaisua).

Kuvio 4. Perhepäivähoitaja haluaisi seuraavilla osa-alueilla vahvistusta

11.2.1 Perhepäivähoitajan arvojärjestys

Tutkimukseen osallistui 42 perhepäivähoitajaa. Tähän kysymykseen vastasi oikein 24 hoitajaa (57,1 %) ja 18 hoitajaa vastasi virheellisesti (42,9 %). Virheellisyys voi johtua siitä, että kysymys oli mahdollisesti ymmärretty väärin tai kysymys oli laadittu huonosti.

Kuviosta 5 voidaan nähdä, mitkä arvot nousevat tärkeimmiksi perhepäivähoitajille. Tärkeimmiksi arvoiksi nousivat hoitajan oma arvostus työtään kohtaan (13 hoitajaa) ja lasten tyytyväisyys (10 hoitajaa). Seuraavaksi arvokkaimmaksi koettiin palkka (8 hoitajaa) ja vanhempien tuki (7 hoitajaa). Näiden jälkeen esiin nousi esimiehen tuki (11 hoitajaa). Vähemmän tärkeäksi koettiin tiimien tuki (12 hoitajaa) sekä muiden ihmisten arvostus heidän työtään kohtaan (20 hoitajaa).

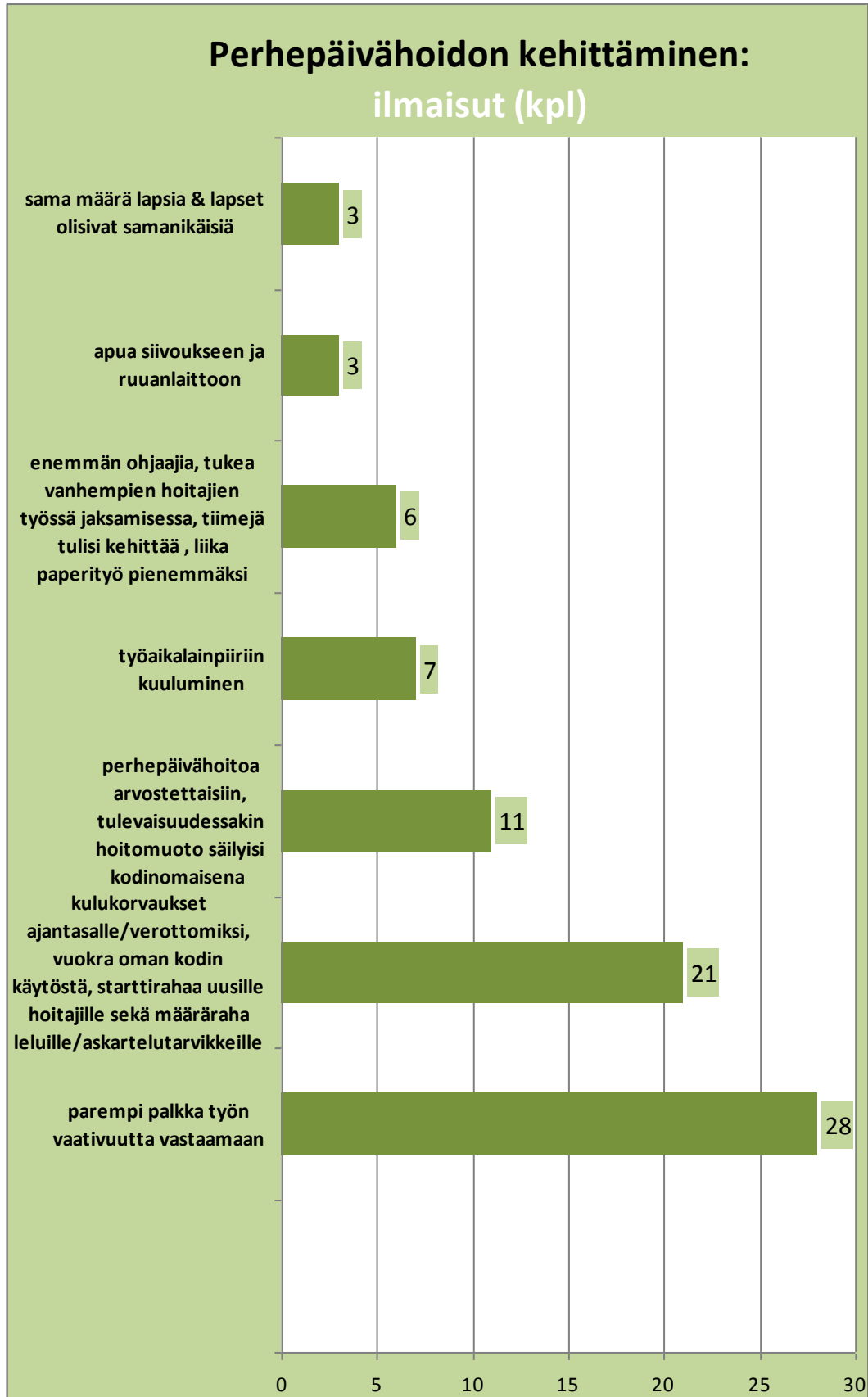
1 = tärkein ja 7 = vähemmän tärkeä

Tärkeysjärjestys 1-7	1	2	3	4	5	6	7
Muiden ihmisten arvostus työtäsi kohtaan	0	0	0	0	1	3	20
Oma arvostus työtäsi kohtaan	13	5	5	0	0	1	0
Esimiehen tuki	0	1	0	11	8	4	0
Tiimien tuki	0	0	0	6	5	12	1
Vanhempien tuki	0	5	7	5	6	1	0
Palkka	1	4	8	1	4	3	3
Lasten tyytyväisyys	10	9	4	1	0	0	0

Kuvio 5. Keltaisella pohjalla olevat luvut kertovat perhepäivähoitajan arvojen tärkeysjärjestyksen

11.2.2 Perhepäivähoidon kehittäminen ja tulevaisuus

Tutkimuksessa ilmeni (kuviot 6), että perhepäivähoitoa tulisi kehittää niin, että palkka olisi parempi sekä vastaisi työn vaatimuksia (28 ilmaisu). Lähes yhtä tärkeäksi perhepäivähoidon kehittämisessä tuotiin esille seuraavasti: kulukorvaukset ajan tasalle ja verottomiksi, vuokra oman kodin käytöstä, starttirahaa uusille hoitajille sekä määräraha leluille/askartelutarvikkeille (21 ilmaisu). Perhepäivähoitajat halusivat, että perhepäivähoitoa arvostettaisiin enemmän ja tulevaisuudessakin kyseinen hoitomuoto säilyisi kodinomaisena (11 ilmaisu). Hoitajat toivovat, että tulevaisuudessa perhepäivähoitoa kehitettäisiin niin, että hekin kuuluisivat työaikalainpiiriin, sillä viikkotuntumäärä on liian suuri (7 ilmaisu). Tulevaisuuden kehityksen tulisi sisältää enemmän ohjaajia, ohjausiltoja 1/kk sekä tukea vanhempien hoitajien työssä jaksamisessa. Lisäksi tiimejä tulisi kehittää ja liika paperityö tulisi saada pienemmäksi, sillä se ahdistavaa ja stressaavaa (6 ilmaisu). Tulevaisuutta hoitajat halusivat kehittää niin, että he saisivat apua siivoukseen ja ruoanlaittoon esim. kodinhoitajalta (3 ilmaisu). Muutama hoitaja haluaisi, että kaikilla olisi sama määrä lapsia ja lapset olisivat saman ikäisiä (3 ilmaisu).

Kuvio 6. Perhepäivähoidon kehittämiskohteet perhepäivähoitajien mielestä

Perhepäivähoidon tulevaisuus näyttää hoitajien mielestä huonolta (26 ilmaisua). Tulevaisuus ei näytä hyvältä siksi, koska palkka on pieni ja työehdot ovat huonot (18 ilmaisua). Hoitajien mielestä palkan tulisi olla säännöllinen ja suhteellinen suureen vastuuseen ja työmäärään nähden sekä työehdoista haluttaisiin mm. kulukorvaus pois verotuksen piiristä. Tulevaisuus näyttää synkältä myös siksi, että nuoria hoitajia ei saada vastuulliseen ja raskaaseen työhön eläköityvien hoitajien tilalle (12 ilmaisua). Lisäksi hoitajat olivat sitä mieltä, että tämän päivän nuoret eivät anna kotiaan yhteiskunnan käyttöön (6 ilmaisua). Muutama hoitaja katsoi hyvillä mielin tulevaisuuteen. Heillä oli toivoa paremmasta, koska monet vanhemmat haluavat lapsensa pienryhmään (5 ilmaisua). Tulevaisuudelta perhepäivähoitajat toivovat enemmän arvostusta tätä työmuotoa kohtaan.

11.3 Perhepäivähoitajan työhyvinvointi

Perhepäivähoitajille esitettiin erilaisia väittämiä, joita pyydettiin arvioimaan omalla kohdallaan 1-4 seuraavasti:

1 = täysin eri mieltä

2 = jokseenkin eri mieltä

3 = jokseenkin samaa mieltä

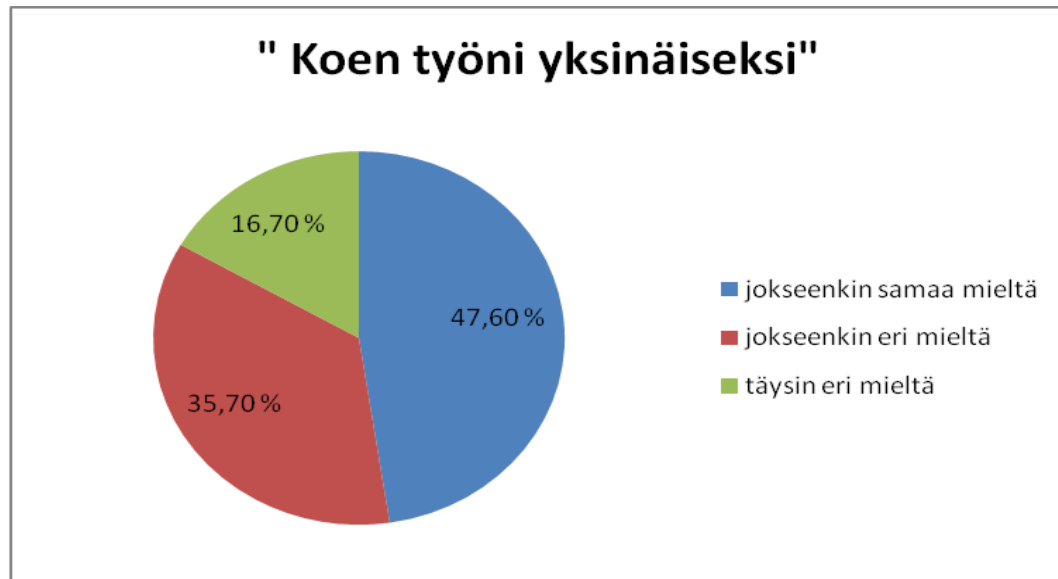
4 = täysin samaa mieltä

a) “Koen jaksavani omassa työssäni”

Vastaajista 59,5 % (25 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että he kokevat jaksavansa omassa työssään. Vastaajista 38,1 % (16 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä työssä jaksamisestaan. Vastaajista 2,4 % (1 hoitaja) oli jokseenkin eri mieltä työssä jaksamisestaan. Vastaukset osoittivat, että suurin osa perhepäivähoitajista koki jaksavansa työssään.

b) "Koen työni yksinäiseksi"

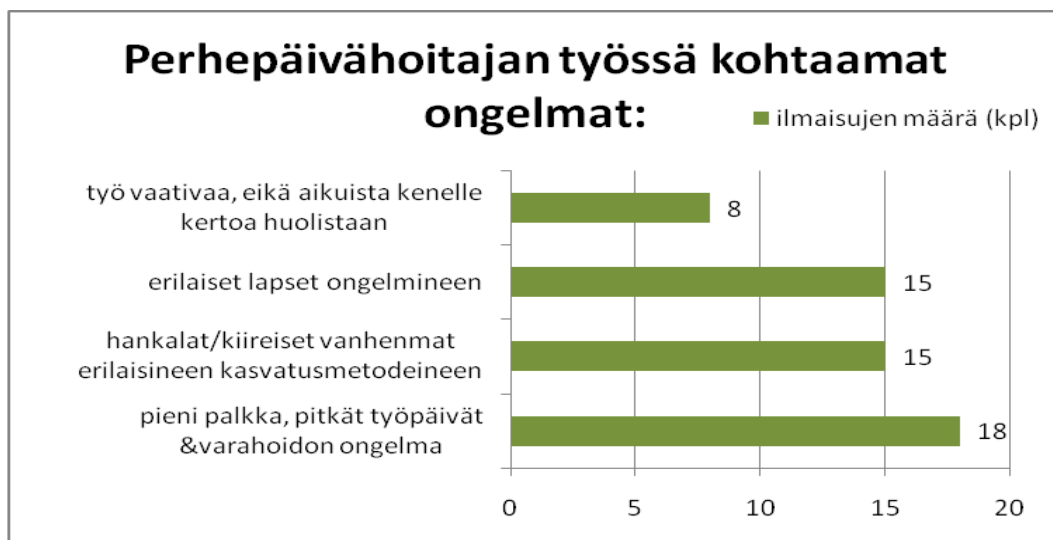
Vastaajista 47,6 % (20 hoitajaa) koki olevansa jokseenkin samaa mieltä siitä, että he tuntevat työnsä yksinäiseksi (kuvio 7). Vastaajista 35,7 % (15 hoitajaa) oli jokseenkin eri mieltä väittämän suhteen. Vastaajista 16,7 % (7 hoitajaa) kertoi olevansa täysin eri mieltä. Vastaukset osoittivat, että noin puolet perhepäivähoitajista koki työnsä jollain tapaa yksinäiseksi.

Kuvio 7. Perhepäivähoitajan kokemus työn yksinäisyydestä

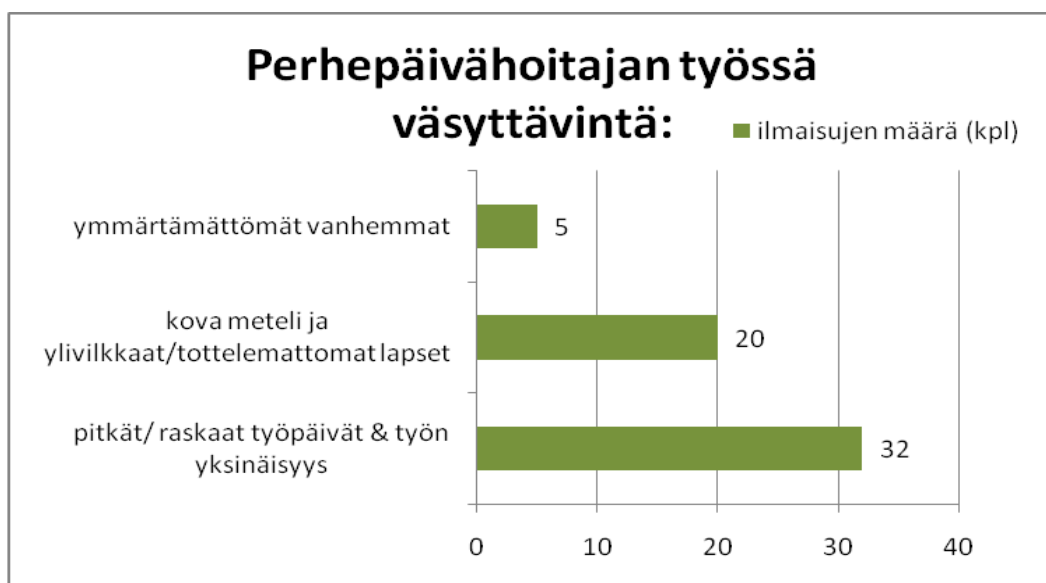
11.3.1 Perhepäivähoitajan kohtaamat haasteet

Perhepäivähoitajan työn ongelmat ovat hyvin moninaisia (kuvio 8). Päällimmäiseksi nousevat pieni palkka, pitkät työpäivät sekä varahoidon ongelma. Tähän alaluokkaan tuli 18 ilmaisua. Hankalat/kiireiset vanhemmat erilaisineen kasvatustapoineen ja erilaiset lapset ongelmineen keräsivät kumpikin osaltaan, 15 ilmaisua. Yhtenä ongelmana pidettiin myös työn vaativuutta sekä sitä, että ei ole ihmistä kenelle hoitaja kertoisi huoliaan, 8 ilmaisua.

Kuvio 8. Perhepäivähoitajan kohtaamat ongelmat työssään

Väsyttävimpää asioita perhepäivähoitajan työssä ovat erityisen pitkät/raskaat työpäivät sekä työn yksinäisyys (kuvio 9). Tähän alaluokkaan ilmaisuja tuli 32, joista nousi päällimmäiseksi 20 ilmaisua pitkistä työpäivistä. Seuraavaksi väsyttävimmiksi hoitajat määrittivät kovan metelin sekä ylivilkkaat/tottelemattomat lapset, joista ilmaisuja saatiin 20. Erityisesti meteli nousi tässä alaluokassa väsyttävimmäksi. Jonkin verran hoitajat kokivat väsyttäväksi myös ymmärtämättömät vanhemmat ongelmiseen, ilmaisuja 5.

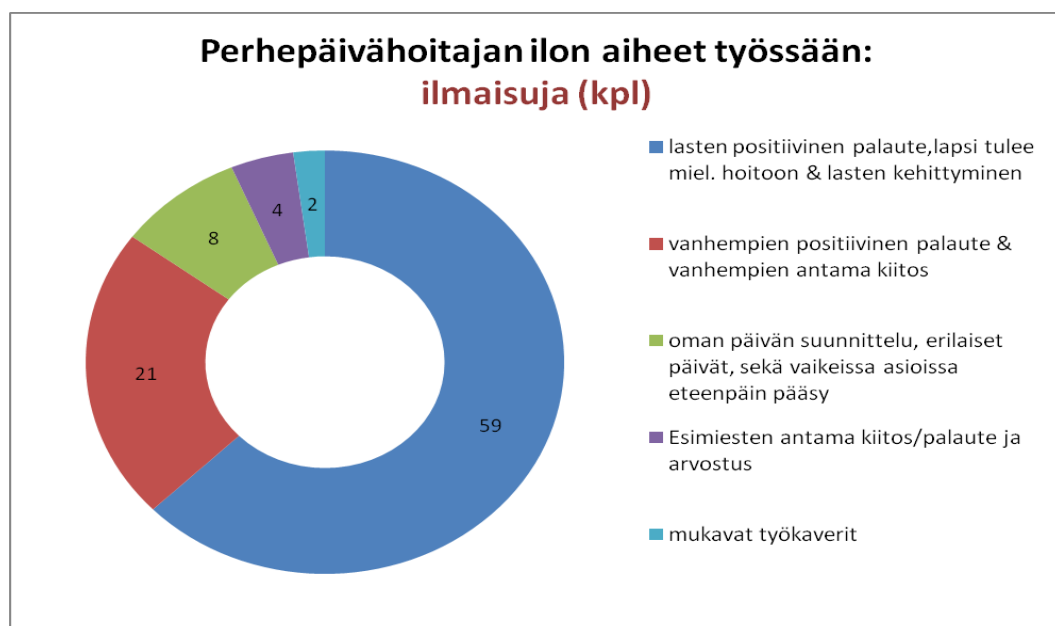
Kuvio 9. Väsyttävimmät asiat hoitajan työssä

Kauhajoen perhepäivähoitajilta kysyttäessä, joustavatko kaikki yhteistyökumppanit tasapuolisesti, vastauksista nousi esille erilaisia vaihtoehtoja. Suurin osa hoitajista oli sitä mieltä, että jousto on tasapuolista (26 ilmaisua). Tasapuolisesti ilmaisuja nousi esiin siitä, että hoitaja joustaa aina viime kädessä (7 ilmaisua), kaikki eivät aina jousta (6 ilmaisua) ja vanhemmilta kaivataan enemmän joustoja (4 ilmaisua)

11.3.2 Perhepäivähoitaja kohtaa myös iloa työssään

Tutkimuksessa nousi esille työn iloa antavana kokemuksina suurimpana tyytyväisten lasten positiivinen palaute (kuvio 10), lapsi tulee mielellään hoitoon sekä lasten kehittyminen (59 ilmaisua). Tässä alaluokassa nousi yhdeksi hoitajan ilon aiheeksi myös se, että vanhat hoitolapset muistavat hoitajaa aikuisiällä. Hoitajat kokevatkin saavansa työn iloa yksinkertaisesti lapsista.

Merkittäväksi ilon aiheeksi hoitajat nostivat myös tyytyväisten vanhempien positiivisen palautteen sekä vanhempien antama kiitos auttaa jaksamaan työssä (21 ilmaisua). Yhdeksi ilon aiheeksi hoitajat kokivat oman päivän suunnittelun, erilaiset päivät ja vaikeissa asioissa eteenpäin pääseminen (8 ilmaisua). Esimiesten antama kiitos/palaute ja arvostus nousivat myös hoitajille tärkeiksi ilon aiheiksi (4 ilmaisua). Muutama hoitaja ilmoitti työn iloksi mukavat työkaverit (2 ilmaisua).

Kuvio 10. Asiat, jotka tuovat iloa perhepäivähoitajan työhön

11.4 Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö

Perhepäivähoitajille esitettiin erilaisia väittämiä, joita pyydettiin arvioimaan omalla kohdallaan 1-4 seuraavasti:

1 = täysin eri mieltä

2 = jokseenkin eri mieltä

3 = jokseenkin samaa mieltä

4 = täysin samaa mieltä

a) “Koen panostavani riittävästi yhteistyöhön”

Vastaajista 64,3 % (27 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä väittämän suhteen. Vastaajista 35,7 % (15 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Vastaukset osoittivat, että perhepäivähoitajat panostavat riittävästi vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön.

b) “Koen, että vanhemmat panostavat riittävästi yhteistyöhön”

Vastaajista 57,1 % (24 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että vanhemmat panostavat riittävästi yhteistyöhön. Vastaajista 31 % (13 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä väittämästä. Vastaajista 9,5 % (4 hoitajaa) oli jokseenkin eri mieltä vanhempien panostuksesta yhteistyöhön. Vastaajista 2,4 % (1 hoitaja) oli vastannut kysymykseen virheellisesti. Vastaukset osoittivat, että selkeä enemmistö hoitajista oli sitä mieltä, että vanhemmat panostavat riittävästi yhteistyöhön.

c) “Koen saavani myönteisestä palautetta vanhemmilta”

Vastaajista 64,3 % (27 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä myönteisen palautteen saamisesta vanhemmilta. Vastaajista 35,7 % (15 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä väittämästä. Vastaukset osoittivat, että hoitajat saavat myönteistä palautetta vanhemmilta.

d) “Koen saavani rakentavaa palautetta vanhemmilta”

Vastaajista 57,1 % (24 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä, että he saavat rakentavaa palautetta vanhemmilta. Vastaajista 40,5 % (17 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä rakentavan palautteen saamisen suhteen. Vastaajista 2,4 % (1 hoitaja) oli jokseenkin eri mieltä väittämästä. Vastaukset osoittivat, että hoitajat kokevat saavansa vanhemmilta rakentavaa palautetta suhteellisen hyvin.

e) “ Koen, että en saa laisinkaan palautetta vanhemmilta”

Vastaajista 64,3 % (27 hoitajaa) oli täysin eri mieltä väittämästä. Vastaajista 23,8 % (10 hoitajaa) oli jokseenkin eri mieltä, siitä että ei laisinkaan saa palautetta vanhemmilta. Vastaajista 4,8 % (2 hoitajaa) oli sitä mieltä, että ei saa laisinkaan palautetta. Vastaajista 7,1 % (3 hoitajaa) oli vastannut väittämään virheellisesti. Vastaukset osoittivat, että hoitajat ovat suurimmaksi osaksi sitä mieltä, että he saavat palautetta vanhemmilta.

11.4.1 Asiakassuhde vai “yksi suuri perhe”

Perhepäivähoitajilta kysyttäessä, että tuntuuko tapaamiset vanhempien kanssa aamuin ja illoin asiakassuhteelta vai “yhdeltä suurelta perheeltä”, eniten ilmaisuja tuli kohtaan: “yksi suuri perhe“ (24 ilmaisua). Osa hoitajista koki kohtaamiset taas asiakassuhteeksi (9 ilmaisua).

Seuraaviksi suoria ilmaisuja hoitajien perusteluista:

- “otan vanhemmat ystävällisesti vastaan olemme kuin yhtä suurta perhettä”
- “isolta perheeltä. Kerrotaan iloja ja suruja (se vaitiolovelvollisuus)”
- “yhdeltä suurelta perheeltä kun luotetaan hoitajaan ja kerrotaan kaikki päivän tapahtumat”
- “en osaa ottaa vanhempia asiakkaina pikemminkin yhtenä perheenä, vaikka lapset olisivat kaikki eri perheistä”

- “tuntuu hyvältä kun vanhemmat ja minä kasvatamme yhdessä, yhteiskuntakelpoisia lapsia “toivottavasti”. Vanhemmat ovat aivan ihania ja lapset myös.”
- “kun hoitosuhde alkaa, ensin menee hetki että tavallaan tutustutaan, kuinka perhe reagoi ja toimii. Vuosien myötä olen oppinut, että pikku hiljaa “suhde” syvenee ja ollaan “yhtä suurta perhettä”. Koen tämän kannustavana työssäni, auttaa jaksamaan ja lapsista tulee todella läheisiä itselle ja jopa omalle perheelle”
- “kyllä se on asiakassuhde aina. Vaikka välit tuntuvat olevan mutkattomat ja melko läheiset, pidän kuitenkin tietyn “välimatkan” omalta puoleltani”
- “asiakassuhteelta enemmän, mutta minusta positiivisessa hengessä ei toimi jos ollaan “yhtä suurta perhettä”
- “yritän pitää sen ammatillisena, mutta läheisenä, luottamus on ansaittava. Pyrin siihen oman jaksamiseni takia, että en mene siihen “sisälle” siis perheiden ongelmiin”

11.5 Ohjaukseen liittyvä tuen tarve

Perhepäivähoitajille esitettiin erilaisia väittämiä, joita pyydettiin arvioimaan omalla kohdallaan 1-4 seuraavasti:

1 = täysin eri mieltä

2 = jokseenkin eri mieltä

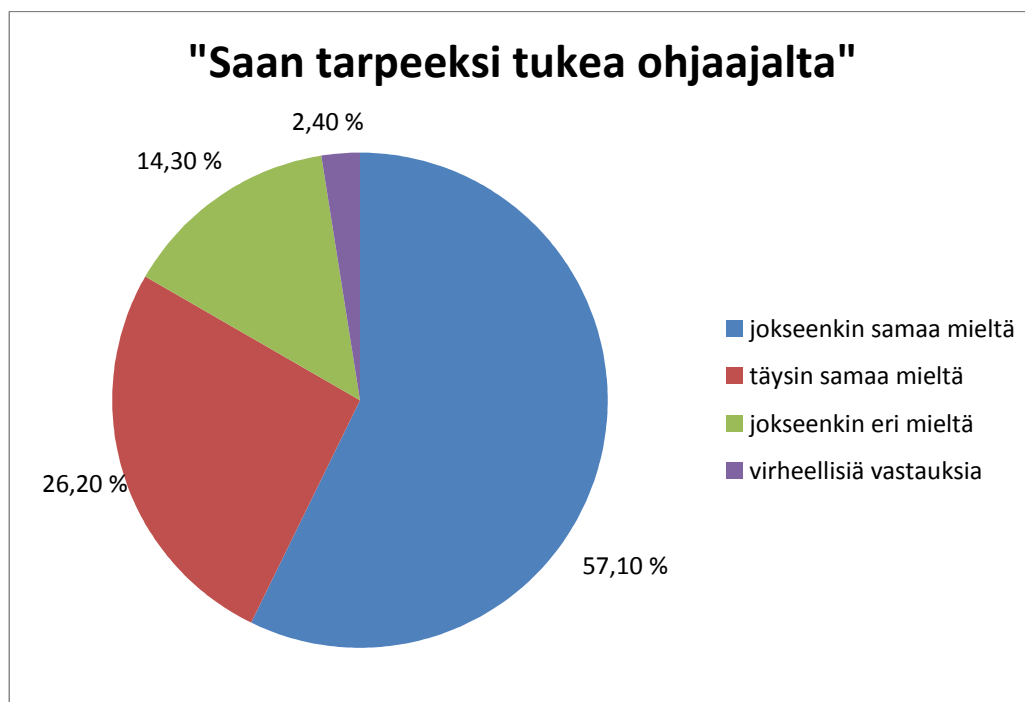
3 = jokseenkin samaa mieltä

4 = täysin samaa mieltä

a) “Koen saavani tarpeeksi tukea päivähoiton ohjaajalta”

Vastaajista 57,1 % (24 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä, että he saavat tarpeeksi tukea päivähoitonohjaajalta (kuvio 11). Vastaajista 26,2 % (11 hoitajaa)

oli täysin samaa mieltä väittämän kanssa. 14,3 % (6 hoitajaa) oli jokseenkin eri mieltä väittämästä. Vastaaajista 2,4 % (1 hoitajaa) oli vastannut väittämään virheellisesti. Vastauksista voidaan todeta, että selkeä enemmistö hoitajista koki saavansa tarpeeksi tukea päivähoidon ohjaajalta.

Kuvio 11. Ohjaajalta saatu tuki perhepäivähoitajalle

b) "Ulkopuoliselle työnohjaajalle on tarvetta"

Vastaaajista 35,7 % (15 hoitajaa) oli jokseenkin eri mieltä ulkopuolisen työnohjauksen tarpeesta. 23,8 % (10 hoitajaa) oli täysin eri mieltä väittämän kanssa. Vastaaajista 23,8 % (10 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä ulkopuolisen työnohjauksen tarpeesta. 9,5 % (4 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä väittämästä. Vastaaajista 7,1 % (3 hoitajaa) oli vastannut väittämään virheellisesti. Vastaukset osoittavat, että yhteensä 59,5 % (25 hoitajaa) katsoi ettei ulkopuoliselle työnohjaukselle ole tarvetta. Taas 33,3 % (13 hoitajaa) kokivat, että ulkopuoliselle työnohjaukselle olisi tarvetta.

c) “Koen tiimien merkityksen tärkeäksi”

Vastaajista 61,9 % (26 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä väittämän suhteen. 33,3 % (14 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä tiimien tärkeydestä. 2,4 % (1 hoitaja) oli jokseenkin eri mieltä väittämästä. Vastaajista 2,4 % (1 hoitaja) oli vastannut väittämään virheellisesti. Vastauksista voidaan todeta, että tiimien merkitys on perhepäivähoitajille tärkeä

d) “Yhteistyö on tärkeää päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien kanssa”

Vastaajista 47,6 % (20 hoitajaa) oli jokseenkin eri mieltä yhteistyöstä päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien kanssa. 9,5 % (4 hoitajaa) oli täysin eri mieltä yhteistyöstä tärkeydestä. Vastaajista 28,6 % (12 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. 14,3 % (6 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä yhteistyön tärkeydestä. Vastaukset osoittavat, että 57,1 % (24 hoitajaa) ei koe yhteistyötä tärkeäksi päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien kanssa. Taas 42,9 % (18 hoitajaa) kokee yhteistyön tärkeäksi .

e) “Pidän tärkeänä sitä, että päivähoidon ohjaaja on ainoastaan perhepäivähoitajia varten”

Vastaajista 69,05 % (29 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä, että päivähoidonohjaaja on ainoastaan perhepäivähoitajia varten (kuviol2). 19,05 % (8 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä väitteestä. Vastaajista 9,5 % (4 hoitajaa) oli jokseenkin eri mieltä oman ohjaajan tärkeydestä. 2,4 % (1 hoitaja) oli täysin eri mieltä väittämän suhteen. Vastauksista voidaan todeta, että hoitajat pitävät tärkeänä, että heillä olisi oma päivähoidonohjaaja ainoastaan heitä varten.

Kuvio 12. Oman ohjaajan saaminen ainoastaan perhepäivähoitajille

f) "Perhepäivähoitajan ja ohjaajan kanssa käydään avointa keskustelua"

Vastaajista 66,6 % (28 hoitajaa) oli täysin samaa mieltä, että ohjaajan kanssa käydään avointa keskustelua. 28,6 % (12 hoitajaa) oli jokseenkin samaa mieltä. Vastaajista 4,8 % (2 hoitajaa) oli jokseenkin eri mieltä keskustelun avoimuudesta. Vastaajista 2,4 % (1 hoitaja) oli vastannut väittämään virheellisesti. Vastaukset osoittivat selkeästi, että perhepäivähoitajan ja ohjaajan välillä käydään avointa keskustelua.

g) "Koen saavani positiivista palautetta ohjaajaltani" ja "Koen saavani rakentavaa palautetta ohjaajaltani" (kyllä/ei)

Vastaajista 90,5 % (38 hoitajaa) koki saavansa positiivista ja rakentavaa palautetta ohjaajalta. 2,4 % (1 hoitaja) koki, että ei saa positiivista ja rakentavaa palautetta ohjaajaltaan. Vastaajista 7,1 % (3 hoitaja) oli vastannut väittämään virheellisesti. Vastaukset osoittavat, että perhepäivähoitajat saavat positiivista ja rakentavaa palautetta ohjaajiltaan.

11.5.1 Perhepäivähoitajille sopivimmat ohjausmuodot tärkeysjärjestyksessä

Tutkimukseen osallistui 42 perhepäivähoitajaa. Tähän kysymykseen vastasi oikein 26 hoitajaa (61,9 %) ja 16 hoitajaa vastasi virheellisesti (38,1 %). Virheellisyys voi johtua siitä, että kysymys oli mahdollisesti ymmärretty väärin tai kysymys oli laadittu huonosti.

Kuviosta 13 voidaan nähdä, mitä perhepäivähoitaja pitää itselleen sopivampana ohjausmuotona. Tärkeimmäksi ohjausmuodoksi nousi ohjaajan kanssa käytävät puhelin keskustelut (11 hoitajaa). Seuraavaksi tärkeimpänä pidettiin tiimipalavereita (8 hoitajaa) sekä ohjaajan kotikäyntejä (7 hoitajaa). Henkilökohtaisia kehityskeskusteluja (9 hoitajaa) sekä kuukausittaisia hoitajien iltoja (8 hoitajaa) ei pidetty niin merkityksellisinä. Vähemmän tärkeänä koettiin sähköposti (18 hoitajaa).

1 = tärkein ja 6 = vähemmän tärkeä

Tärkeysjärjestys 1-6	1	2	3	4	5	6
Puhelin keskustelu	11	6	5	2	1	1
Sähköposti	1	3	1	1	2	18
Ohjaajan kotikäynnit	4	7	6	3	5	1
Tiimipalaverit	4	8	6	6	1	1
Kuukausittaiset hoitajien illat	1	2	6	6	8	3
Henkilökohtaiset kehityskeskustelut	5	0	2	8	9	2

Kuvio 13. Perhepäivähoitajalle sopivimmat ohjausmuodot

11.5.2 Perhepäivähoitajien odotukset ohjaukselta

Tutkimukseen osallistui 42 perhepäivähoitajaa. Tähän kysymykseen vastasi oikein 27 hoitajaa (64,3 %) ja 15 hoitajaa vastasi virheellisesti (35,7 %). Virheellisyys voi johtua siitä, että kysymys oli mahdollisesti ymmärretty väärin tai kysymys oli laadittu huonosti.

Kuviosta 14 voidaan nähdä, mitä perhepäivähoitaja odottaa ohjausilloilta. Merkityksellisimmäksi nousi virkistys(12 hoitajaa) sekä huolien jakaminen (9 hoitajaa), jota hoitajat erityisesti odottavat illoilta. Seuraavaksi tärkeimpänä pidettiin kollegoiden tapaamista (9 hoitajaa) sekä kasvatukseen liittyviä teemoja (8 hoitajaa). Perhepäivähoitajat pitivät vähemmän tärkeämpänä pedagogista ohjausta (10 hoitajaa) ja käytännönläheisyyttä (7 hoitajaa).

1 = tärkein ja 6 = vähemmän tärkeä

Tärkeysjärjesty 1-6	1	2	3	4	5	6
Huolien jakamista	8	9	2	2	4	2
Pedagoginen ohjaus	0	1	7	3	6	10
Virkistystä	7	12	1	2	5	1
Kasvatukseen liittyviä erilaisia teemoja	5	0	6	8	5	3
Käytännönläheisyys	6	3	3	3	5	7
Kollegoiden tapaamista	1	2	8	9	3	4

Kuvio 14. Perhepäivähoitajien odotukset ohjausillasta

11.5.3 Ohjaajan kotikäyntien määrä perhepäivähoitajan kotiin

Vastaajista 50 % (21 hoitajaa) toivoisi ohjaajan tekevän kotikäyntejä kaksi kertaa vuodessa. 16,7 % (7 hoitajaa) toivoisi ohjaajan kotikäyntejä kerran vuodessa. Vastaajista 9,5 % (4 hoitajaa) toivoisi kotikäyntejä kolme kertaa vuodessa. Ohjaajan kotikäyntejä 4-5 kertaa vuodessa toivoisi 14,2 % (6 hoitajaa). 2,4 % (1 hoitaja) ei halua laisinkaan ohjaajan kotikäyntejä. Vastaajista 7,1 % (3 hoitaja) oli vastannut väittämään virheellisesti. Tutkimuksen tuloksena voidaan sanoa, että 50% haluaa ohjaajan käyvän kotonaan vähintään kaksi kertaa vuodessa

11.5.4. Voiko ohjaaja tulla kotikäynnille ilmoittamatta?

Perhepäivähoitajista 76,2 % (32 hoitajaa) oli sitä mieltä, että ohjaaja voi tulla kotikäynnille ilmoittamatta. Nämä hoitajat perustelivat "kyllä" vastaustaan seuraavasti:

- “teen työni aina niin, että kuka tahansa voi tulla seuraamaan koska vaan. Tosin, on kivempi, että edes tekstarilla ilmoitetaan tulosta, että pystyy miettimään mitä asioita pitää ottaa puheeksi ettei puolet unohdu. Samaten, jos on huolissaan jostain lapsien käytöksessä tms. voi etukäteen järjestää lapselle sellaista tekemistä jossa huolen aihe näkyy”
- “minulla on aina avoimet ovet. Tykkäisin muutenkin, että ohjaajat kävisivät enemmän”
- “ei voi olla mitään syytä miksi ei”
- “kotini on työpaikka, ohjaaja voi ja täytyykin saada tulla koska on tarve”
- “ehdottomasti olisi tosi hyvä näkisi miten päivä sujuu”
- “olemme kaupungin työntekijöitä, kyllä esimies saa käydä”
- “silloin tietää että ohjaaja on kiinnostunut työstäni sekä hoidossani olevien lasten hyvinvoinnista”

Vastaajista 19,05 % (8 hoitajaa) ei haluisi, että ohjaaja tulee kotikäynnille ilmoittamatta. Nämä hoitajat perustelivat kieltävää vastaustaan seuraavasti:

- “päivärytmi on parempi suunnitella kyseiselle päivälle, kun tietää tulosta (ruoka- ja nukkumisaika) voi olla suunniteltu retki kodin ulkopuolelle leikkikentälle, metsään ym.”
- “jotta silloin paikalla, eikä ole suunniteltu muuta ohjelmaa”
- “tulee tunne että ei luoteta. Lisäksi meillä on tiivis aikataulu eikä kaipaakaan mitään keskeytyksiä”

11.5.5 Perhepäivähoitajan odotukset ohjaajan kotikäynniltä

Tutkimukseen osallistui 42 perhepäivähoitajaa. Tähän kysymykseen vastasi oikein 24 hoitajaa (57,1 %) ja 18 hoitajaa vastasi virheellisesti (42,9 %). Virheellisyys voi

johtua siitä, että kysymys oli mahdollisesti ymmärretty väärin tai kysymys oli laadittu huonosti.

Kuviosta 15 voidaan nähdä, mitä hoitajaa odottaa eniten ohjaajan kotikäynniltä. Tärkeimmäksi asiaksi nousivat ohjaajan kanssa käytävät keskustelut (23 hoitajaa). Seuraavaksi tärkeimmäksi koettiin työnohjaus (15 hoitajaa). Näiden jälkeen esiin nousi tasavertaisesti sekä hoitajan työn seuraaminen (10 hoitajaa) että ohjaaja leikkisi lasten kanssa (8 hoitajaa). Useilla hoitajilla ei ole mitään odotuksia ohjaajan kotikäynniltä (20 hoitajaa).

1 = tärkein ja 5 = vähemmän tärkeä

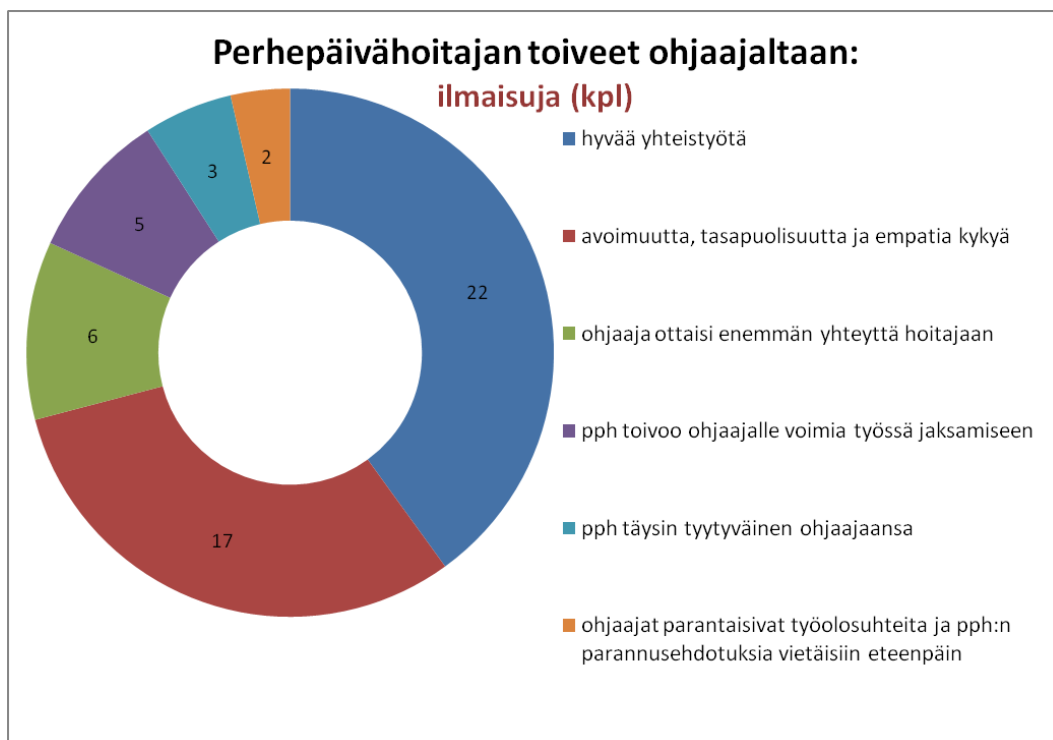
Tärkeysjärjestys 1-5	1	2	3	4	5
Keskustelu	23	1	0	0	0
Leikkiminen lasten kanssa	1	5	8	8	2
Hoitajan työn seuraaminen	0	3	10	10	1
Työnohjaus	0	15	4	4	4
En odota mitään	0	0	2	2	20

Kuvio 15. Hoitajan odotukset ohjaajan kotikäynniltä

11.5.6 Perhepäivähoitajat toiveet ohjaajilta

Vastausten perusteella voidaan todeta, että hoitajat kaipaisivat tukea ja kysymistä: *“mitä kuuluu ja kuinka jaksat?”* Aina ei tarvitse olla tärkeää asiaa ottaakseen yhteyttä hoitajaan. Lisäksi toivottiin hyvää yhteistyötä (22 ilmaisua), (kuvio 16). Ohjaajalta toivottiin avoimuutta, tasapuolisuutta ja empatia kykyä (17 ilmaisua). Ohjaajalta toivottiin myös sitä, että hän ottaisi enemmän yhteyttä hoitajaan (6 ilmaisua). Hoitajat toivoisivat ohjaajalle voimia työssä jaksamiseensa (5 ilmaisua). Mukana oli myös hoitajia, jotka olivat täysin tyytyväisiä ohjaajaansa (3 ilmaisua). Lopuksi perhepäivähoitajat toivoisivat, että ohjaajat parantaisivat työolosuhteita ja heidän parannusehdotuksiaan vietäisiin eteenpäin (2 ilmaisua).

Kuvio 16. Perhepäivähoitajan toiveet omalta ohjaajalta

Seuraavassa suoria lainauksia perhepäivähoitajien toiveista ohjaajaa kohtaan:

- “avoimuutta ja tasavertaista kohtelua”
- “samanlaista yhteistyötä jota on ollut jo pitkän aikaa”
- “asiallista keskustelua, tasapuolisuutta, kuuntelutaitoa, hyvää johtamiskykyä ym.”
- “minulla on niin hyvä ohjaaja en keksi mitään toiveita. Kehityskeskustelut ovat olleet todella kannustavia ja antoisia”
- “reilua suhtautumista, arvostusta, tukea silloin kun sitä tarvitsen”
- “uskon että ohjaajat tekevät parhaansa mutta ovat ylityöllistettyjä. Olen tyytyväinen. Otan yhteyttä jos tarvitsen jotakin”
- “hyvää yhteistyötä ja vois kyllä kysellä mitä kuuluu”
- “tukea vaikeissa asioissa”

- “reipasta asioiden esittämistä että ei tule pakkopullantuntuinen olotila asioiden esittämisellä – voi soittaa vaikka ei aina ole niin valtavan tärkeää asiaa, että kuinka jaksat”
- “jaksamista tehdä tätä työtä ja parantaa perhepäivähoitajan työolosuhteita”
- “silloin kun on asiaa pitäis saada puhelimen päähän ja enemmän tukea jos on vaikeuksia esim. Lasten vanhempien kanssa”
- “tukea ja kannustusta, toki olen jo saanutkin. Tasapuolisuutta, kuuntelemista (hoitajan huolien)”
- “saisi ohjaajalta tukea”

12 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kauhajoen kaupungilla oli tutkimusajankohtana perhepäivähoitajia 46 ja koko tästä kohderyhmästä tutkimukseen osallistui yhteensä 42 perhepäivähoitajaa (91,3 %). Vastausprosentti nousi todella suureksi. Tutkimuksen tuloksia ja johtopäätöksiä voidaan pitää siis luotettavina.

Kyselyyn vastanneista perhepäivähoitajista suurin osa (57,1 %) oli 50-60-vuotiaita. Selkeällä enemmistöllä vastaajista (45,2 %) oli koulutustaustana perhepäivähoitajakurssi. Tutkimus osoitti myös sen, että lähes oli työskennellyt perhepäivähoitajina pitkään ja työkokemusta oli kertynyt 30–36 vuotta. Tästä voidaan tehdä se johtopäätös, että monella vastaajista oli pitkä työkokemus takana. Tämä kertoo sen, että heillä on paljon kokemusta perhepäivähoitajan työn vaativuudesta ja haasteellisuudesta.

Perhepäivähoitajat toivat esille useita vahvuuksia, joista suurimpana nousi esiin hoitajan omat positiiviset luonteenpiirteet, joita olivat mm. joustavuus, kärsivällisyys ja tasapuolisuus (76 ilmaisua). Lisäksi hoitajat pitivät yhtenä tärkeänä vahvuutena ruoanlaittotaitoaan sekä pitkää työkokemustaan (50 ilmaisua). Tämä osoittaa sen, että perhepäivähoitajan tärkein työkalu onkin hänen oma persoonansa. Perhepäivähoitajat puolestaan kehittävät omia vahvuuksiaan kouluttautumalla (23), mutta tämä ei vielä selitä positiivisten luonteenpiirteiden suurta ilmaisujen määrää, vaan enemmänkin ilmaisut oma asenne ”joka päivä opin jotain uutta” ja itsensä tarkkailu selittää hoitajien positiivisia luonteenpiirteitä. Tämä on ristiriitaista, sillä luonteenpiirteitä ei voi juurikaan kehittää kouluttautumalla, vaan positiivinen asenne tulee pitkän työuran sekä elämäkokemuksen myötä.

Vastaajien mielestä he voisivat jakaa omaa osaamistaan toisille hoitajille olemalla heille tukena ja keskustelemalla omista kokemuksistaan (16 ilmaisua). Melkein yhtä tärkeänä he pitivät myös kuuntelutaitoa, jotta he voisivat viedä muiden hoitajien viestiä/neuvoja eteenpäin (15 ilmaisua). Perhepäivähoitajat halusivat eniten vahvistusta musiikki- ja askartelutaitoihin sekä tietokoneen käsittelyyn (12 ilmaisua). Vahvistusta kaivattiin myös erityislasten kasvatuksessa.

Perhepäivähoitajan tärkeimmiksi arvoiksi nousivat hänen oma arvostus työtänsä kohtaan (13 pph) sekä lasten tyytyväisyys (10 pph). Toisena tärkeänä arvona pidettiin palkkaa (8 pph) ja vanhempien tukea (7 pph). Tutkimus osoittaa sen, että oman työn arvostus on todella tärkeää, jotta muutkin voisivat huomata työn arvokkuuden. Arvostus lisää työn mielekkyyttä ja kasvattaa hoitajan itsetuntoa. Arvojärjestystä kysyttäessä 18 hoitajaa (42,9%) vastasi tähän kysymykseen virheellisesti, mutta tätä tulosta voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavana.

Tutkimus osoitti, että perhepäivähoidon tulevaisuus näyttää hoitajien mielestä huonolta (26 ilmaisua). Tulevaisuus ei näytä hyvältä siksi, koska palkka on pieni ja työehdot ovat huonot (18 ilmaisua). Hoitajien mielestä palkan tulisi olla säännöllinen ja suhteellinen suureen vastuuseen ja työmäärään nähden sekä työehdoista haluttaisiin mm. kulukorvaus pois verotuksen piiristä. Tulevaisuus näyttää synkältä myös siksi, että nuoria hoitajia ei saada vastuulliseen ja raskaaseen työhön eläköityvien hoitajien tilalle (12 ilmaisua). Tutkimuksessa ilmeni myös, että perhepäivähoitoa tulisi kehittää niin, että palkka olisi parempi ja vastaisi työn vaativuutta (28 ilmaisua). Lähes yhtä tärkeäksi perhepäivähoidon kehittämisessä nostettiin seuraavat asiat: kulukorvaukset ajan tasalle ja verottomiksi, vuokra oman kodin käytöstä, starttirahaa uusille hoitajille sekä määräraha leluille/askartelutarvikkeille (21 ilmaisua). Johtopäätöksinä voidaan todeta, että perhepäivähoidon tulevaisuus ja kehittäminen tukevat toisiaan siinä suhteessa, että perhepäivähoitajat ovat erittäin huolissaan pienestä palkastaan sekä huonoista työehdoistaan, koska näiden takia ei uusia perhepäivähoitajia saada eläköityvien tilalle.

Selkeä enemmistö vastaajista (97,6 %) koki jaksavansa omassa työssään. Kuitenkin väsyttävimmiksi asioiksi perhepäivähoitajat ilmoittivat erityisen pitkät työpäivät sekä työn yksinäisyyden (32 ilmaisua). Esille tuotiin myös kova meteli sekä ylivilkkaat/tottelemattomat lapset (20 ilmaisua). Perhepäivähoitajilta kysyttäessä, että kokevatko he työnsä yksinäiseksi, noin puolet vastaajista koki työnsä jollain tapaa yksinäiseksi. Vastaajista (35,7 %) ei taas koe työtä niin yksinäiseksi. Tutkimuksesta ilmeni myös, että perhepäivähoitajan työn ongelmat ovat hyvin moninaisia. Päälimmäiseksi nousi jo mainitut pieni palkka, pitkät työpäivät sekä

varahoidon ongelma (18 ilmaisua). Ongelmaksi koettiin myös hankalat/kiireiset vanhemmat erilaisineen kasvatusmetodeineen ja erilaiset lapset ongelmineen (15 ilmaisua). Ongelmana pidettiin myös työn vaativuutta sekä sitä, että ei ole ihmistä kenelle hoitaja kertoisi huoliaan.

Tutkimuksessa selvitettiin yhteistyökumppaneiden tasapuolista joustavuutta puolin ja toisin (hoitaja itse, vanhemmat, ohjaajat, muut hoitajat). Suurin osa hoitajista oli sitä mieltä, että jousto on tasapuolista (26 ilmaisua). Jonkin verran ilmaisuja nousi esiin myös siitä, että hoitaja joustaa aina viime kädessä (7 ilmaisua).

Perhepäivähoitajat kokivat myös iloa työssään. Tutkimuksessa nousi ilon aiheina tyytyväisten lasten positiivinen palaute, lapsi tulee mielellään hoitoon sekä lasten kehittyminen (59 ilmaisua). Yhdeksi ilon aiheeksi hoitajat nostivat myös tyytyväisten vanhempien positiivisen palautteen ja vanhempien antama kiitos tuntui hyvältä, sillä se auttaa jaksamaan työssä (21 ilmaisua). Johtopäätöksinä voidaan todeta, että perhepäivähoitajan työ ei ole täynnä ainoastaan vain haasteita ja ongelmia, vaan he kohtaavat myös työssään paljon iloa.

Perhepäivähoitajille tehdyn kyselyn vastaukset osoittivat, että kaikki hoitajat (100 %) olivat sitä mieltä, että he panostavat riittävästi yhteistyöhön vanhempien kanssa. Hoitajat (88,1 %) olivat myös sitä mieltä, että vanhemmatkin panostavat riittävästi yhteistyöhön. Hoitajista (9,5 %) oli jokseenkin eri mieltä vanhempien panostuksesta yhteistyöhön. Voimme siis todeta, että hoitajat ja vanhemmat omilta tahoiltaan panostavat riittävästi yhteistyöhön.

Tutkimuksessa selvitettiin myös, millaista palautetta perhepäivähoitajat saavat vanhemmilta. Kaikki hoitajat (100 %) olivat sitä mieltä, että he saavat myönteistä palautetta vanhemmilta. Vastaajista 97,6 % koki saavansa rakentavaa palautetta. Vastaajista taas 4,8 % ei saa laisinkaan palautetta vanhemmilta. Tähän väittämään oli vastannut 3 hoitajaa (7,1 %) virheellisesti. Vastauksista ilmeni, että vanhemmat antavat riittävästi palautetta perhepäivähoitajille.

Perhepäivähoitajilta kysyttäessä, että tuntuuko tapaamiset vanhempien kanssa aamuin ja illoin asiakassuhteelta vai ”yhdeltä suurelta perheeltä”, eniten ilmaisuja tuli kohtaan: ”yksi suuri perhe” (24 ilmaisua). Hoitajat perustelivat tätä sillä, että se

tuntuu hyvältä, kun vanhemmat ja hoitaja kasvattaa lasta yhdessä. Yhtenä perusteluna kerrottiin myös, että ”yksi suuri perhe” – tunne, kannustaa ja auttaa jaksamaan perhepäivähoitajan työssä. Osa hoitajista koki kohtaamiset taas asiakassuhteeksi (9 ilmaisua). Asiakassuhdetta perusteltiin mm. sillä, että on tärkeää oman jaksamisen kannalta, ettei mene liian lähelle perheen ”sisäisiin ongelmiin”. Hoitajat haluavat pitää myös tietyn ”välimatkan”, vaikka välit vanhempiin ovat mutkattomat.

Tutkimuksesta voidaan todeta, että selkeä enemmistö hoitajista (83,3 %) koki saavansa tukea päivähoiton ohjaajalta. Hoitajista (14,3 %) oli sitä mieltä, että ei saa tarpeeksi tukea ohjaajalta. Kysyttäessä hoitajilta ulkopuolisen työnohjauksen tarpeesta, vastauksista ilmeni, että 59,5 % katsoi ulkopuolisen työnohjauksen tarpeettomaksi, kun taas hoitajista 33,33 % oli sitä mieltä, että ulkopuoliseen työnohjaukseen on tarve.

Suuri enemmistö perhepäivähoitajista (95,2 %) koki tiimien merkityksen tärkeäksi. Yhteistyö päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien kanssa hoitajat (57,1 %) eivät koe tärkeäksi. Kuitenkin hoitajista 42,9 % koki yhteistyön tärkeäksi .

Useista vastauksista (88,1 %) ilmeni, että päivähoiton ohjaaja olisi ainoastaan perhepäivähoitajia varten. Ainoastaan 9,5 % oli sitä mieltä, että oma ohjaaja perhepäivähoitajille ei ole niin tärkeä. Perhepäivähoitajista 95,2 % oli samaa mieltä, että hoitajan ja ohjaajan välillä käydään avointa keskustelua. Ainoastaan 4,8% oli eri mieltä keskustelun avoimuudesta. Positiivisen ja rakentavan palautteen saamisen suhteen perhepäivähoitajista (90,5 %) koki saavansa sitä riittävästi ohjaajaltaan.

Tutkimustuloksista voidaan tehdä johtopäätös, että perhepäivähoitajalle tärkeimmäksi ohjausmuodoksi nousivat ohjaajan kanssa käytävät puhelinkeskustelut (11 hoitajaa). Lähes yhtä tärkeiksi nousivat tiimipalaverit (8 hoitajaa) ja kotikäynnit (7 hoitajaa). Ohjausmuotoa kysyttäessä 16 hoitajaa (38,1 %) vastasi tähän kysymykseen virheellisesti, mutta tätä tulosta voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavana. Perhepäivähoitajilta kysyttäessä taas odotuksia ohjausilloilta, merkityksellisimmäksi nousi virkistys (12 hoitajaa) sekä huolien

jakaminen (9 hoitajaa). Kyseiseen kysymykseen 15 hoitajaa (35,7 %) vastasi virheellisesti, mutta tulosta voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavana.

Perhepäivähoitajista 50 % toivoi ohjaajan tekevän kotikäyntejä kaksi kertaa vuodessa. Hoitajista 16,7 % toivoi kolme kertaa vuodessa. Ohjaajan kotikäyntejä 4-5 kertaa vuodessa toivoi 14,2 %. Enemmistö haluaa siis vähintään kotikäyntejä kaksi kertaa vuodessa. Perhepäivähoitajilta kysyttäessä, voiko ohjaaja tulla kotikäynnille ilmoittamatta, hoitajista 76,2 % (32 hoitajaa) oli sitä mieltä, että ohjaaja voi tulla ilmoittamatta kotikäynnille. Hoitajista 19,05 % (8 hoitajaa) ei haluaisi, että ohjaaja tulee kotikäynnille ilmoittamatta, koska useiden mielestä päivärytmi olisi parempi suunnitella kyseiselle päivälle, kun tietää etukäteen ohjaajan tulosta. Osa hoitajista oli sitä mieltä, että olisi helpompi miettiä etukäteen asioita, mitä pitäisi ottaa puheeksi ohjaajan kanssa mm. jos on huolissaan lapsen käytöksestä.

Tutkimuksessa selvitettiin myös, mitä odotuksia hoitajalla on ohjaajan kotikäynniltä. Tärkeimmäksi asiaksi nousivat ohjaajan kanssa käytävät keskustelut (23 hoitajaa). Seuraavaksi tärkeimmäksi koettiin työnohjaus (15 hoitajaa). Näiden jälkeen esiin nousi tasavertaisesti sekä hoitajan työn seuraaminen (10 hoitajaa) että ohjaaja leikkisi lasten kanssa (8 hoitajaa). Kyseiseen kysymykseen 18 hoitajaa (42,9%) vastasi virheellisesti, mutta tulosta voidaan kuitenkin pitää suuntaa antavana.

Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli kysyä, millaisia toiveita heillä on ohjaajaa kohtaan. Hoitajat toivoivat hyvää yhteistyötä (22 ilmaisua). Aina ei tarvitse olla tärkeää asiaa ottaakseen yhteyttä hoitajaan, vaan pelkkä kysymys *“mitä kuuluu ja kuinka jaksat”* koettiin merkityksellisenä. Lisäksi ohjaajalta toivottiin avoimuutta, tasapuolisuutta ja empatia kykyä (17 ilmaisua). Ohjaajalta toivottiin myös sitä, että hän ottaisi enemmän yhteyttä hoitajaan (6 ilmaisua).

13 YHTEENVETO JOHTOPÄÄTÖSISTÄ

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa mitä kuuluu Kauhajoen perhepäivähoitajille sekä millaista tukea he kaipaavat. Kyselyyn vastanneiden määrä oli suuri ja kyselylomake oli laadittu laajaksi. Näin ollen vastauksia sekä analysoitavaa kertyi paljon ja tämän johdosta tuli laajat johtopäätökset, jotka haluttiin vielä tiivistää ytimekkäästi.

Tutkimuksen kokonaisuutta tarkasteltaessa Kauhajoen perhepäivähoitajalle tuntuisi kuuluvan ihan hyvää, mutta on asioita joita olisi hyvä nostaa esille perhepäivähoitoa kehittäessä. Enemmistö perhepäivähoitajista koki jaksavansa omassa työssään. Hoitajilla on kuitenkin työssään väsyttäviä asioita, joihin olisi hyvä kiinnittää huomiota, kuten erityisen pitkät työpäivät, työn yksinäisyys ja kova meteli. Ongelmana pidettiin pientä palkkaa, huonoja työehtoja sekä varahoidon puutetta. Tulevaisuudessa perhepäivähoitoa tulisikin kehittää niin, että palkka olisi parempi ja vastaisi työn vaativuutta, sekä kulukorvaukset laitettaisiin ajan tasalle ja että ne olisivat verottomia. Olisi myös hyvä, jos perhepäivähoitajat saataisiin työaikalainpiiriin.

Kauhajoen kaupungin perhepäivähoitajille on tullut muutoksia työehtosopimukseen, jota he eivät vielä tutkimuksen kyselyhetkellä tienneet. Seuraavat muutokset ovat tulleet voimaan keväällä 2009:

- *Perhepäivähoitajan palkka on muuttunut kiinteäksi kuukausipalkaksi. Uusien sopimusehtojen mukaan läsnäolevien lasten määrä ei enää vaikuta palkan määrään. Myös hoitajan omat lapset lasketaan mukaan hoitoryhmään. Omien lasten hoitoaika ajoitetaan arkipäiville ja aikaan, jolloin hänellä on hoidossa muita lapsia. Perhepäivähoitajan omista lapsista maksetaan myös kustannuskorvaus elintarvikkeiden osalta niiltä päiviltä jolloin hoitoryhmässä on vieraita lapsia hoidossa. Omista lapsista perhepäivähoitaja maksaa sosiaalihuollon asiakasmaksuasetuksen mukaisen päivähoitomaksun kaupungille.*
- *Perhepäivähoitajalla on myös oikeus palkalliseen vapaaseen alle 10-vuotiaan äkillisesti sairastuneen lapsen hoidon järjestämiseksi.*

- *Perhepäivähoitajan, lähihoitajan tai muun ammattitutkinnon suorittamisesta maksetaan lisäksi 40€ suuruinen erillislisä, jonka tarkoituksena on lisätä intoa päivähoidon hoito- ja kasvatusalun tutkinnon suorittamiseen.*
- *Yllättävän hoitolapsettoman päivän (=tieto lasten pois jäännistä tulee hoitopäivän aamuna) hyväksyminen palkalliseksi varhaiskasvatussuunnitelma - päiväksi omassa kodissaan työskentelevälle perhepäivähoitajalle kerran toimintakauden aikana. (Kauhajoen kaupunki 2009, Pohjalainen 31.3.2009.)*

Vaikka perhepäivähoitajan työ on väsyttävää, vaativaa ja raskasta, eikä tulevaisuuskään näytä hyvältä, löytyy heidän työstään kuitenkin ilon aiheita. Heidän mieltään lämmittää tyytyväisten lasten palaute, lasten tuleminen mielellään hoitoon sekä lasten kehittyminen. Myös tyytyväisten vanhempien antama positiivinen palaute ja kiitos tuntuvat hyvältä, sillä se auttaa jaksamaan työssä. Tätä asiaa puoltaa se, että yhteistyö hoitajan ja vanhempien välillä mielletään läheiseksi. Perhepäivähoitajat kokevatkin lapset ja vanhemmat yhdeksi suureksi perheeksi, mikä auttaa taas kannustamaan ja jaksamaan heitä työssään. Hoitajan tärkein työkalu on hänen oma persoonansa, joista vahvuuksina voidaan nostaa hänen positiiviset luonteenpiirteet mm. joustavuus, kärsivällisyys ja tasapuolisuus.

Tutkimuksesta nousi esille, että hoitajat voisivat jakaa omaa osaamistaan toisille hoitajille olemalla tukena sekä keskustelemalla omista kokemuksistaan. Tärkeänä pidetään myös kuuntelutaitoa, jotta he voisivat viedä muiden hoitajien viestiä/neuvoja eteenpäin. Suuri osa perhepäivähoitajista koki tiimit tärkeiksi, mutta yhteistyötä päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien kanssa ei koettu merkitykselliseksi. Vahvistusta perhepäivähoitajat kaipasivat eniten musiikki- ja askartelutaitoihin sekä tietokoneen käsittelyyn.

Selkeä enemmistö perhepäivähoitajista koki saavansa tukea ohjaajilta, eli ohjaajiin oltiin tyytyväisiä, mutta on asioita joita ohjauksessa kuitenkin tulisi kehittää. Tutkimuksessa useissa vastauksissa ilmeni, että päivähoitajia toivottiin ainoastaan perhepäivähoitajia varten.

Ohjausiltoja ei pidetty niin merkityksellisenä. Illoilta ei odotettu niinkään pedagogista ohjausta vaan enemmän virkistystä ja huolien jakamista hoitajien ja ohjaajien kesken. Hoitajat nostivat esille tärkeimpinä ohjausmuotoina puhelin keskustelut, tiimipalaverit sekä ohjaajan kotikäynnit. Itse kotikäynniltä odotetaan keskustelua, mutta myös työnohjausta. Kotikäyntejä halutaan pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa, mutta osa hoitajista haluaisi jopa 4-5 kertaa vuodessa. Useiden hoitajien mielestä ohjaaja voi tulla kotikäynnille ilmoittamatta, mutta olisi mukavaa, jos saisi etukäteen ilmoituksen, jotta voisi suunnitella etukäteen päivärytmin sekä voisi miettiä mahdolliset huolen aiheet valmiiksi.

Lopuksi voidaan todeta, että hoitajat toivovat ohjaajilta hyvää yhteistyötä, avoimuutta, tasapuolisuutta ja empatiakykyä. Aina ei myöskään tarvitse olla tärkeää asiaa ottaakseen yhteyttä hoitajaan vaan todella merkityksellisenä pidetään sitä, että kysytään ”*mitä kuuluu ja kuinka jaksat*”.

14 POHDINTA

Kiinnostuksemme aiheeseen saimme useiden lehtiartikkeleiden pohjalta, jotka liittyivät perhepäivähoitoon ja joita oli kerätty jo vuodesta 2006 alkaen. Huolen aiheenamme on perhepäivähoidon tulevaisuus. Suuri joukko perhepäivähoitajia on jäämässä eläkkeelle seuraavan kymmenen vuoden sisällä ja uusia nuoria perhepäivähoitajia on vaikea saada heidän tilalle. Tämän päivän naiset ovat hyvin koulutettuja ja työmarkkinatilanne on hyvä, sekä naiset saavat koulutusta vastaavaa työtä. Lisäksi nuoret naiset eivät jää kotiin hoitamaan lapsia huonolla palkalla. Uskomme, että 20 vuoden kuluttua joudumme katumaan sitä, että perhepäivähoito on tippunut palveluketjustamme pois. Monet alan asiantuntijat tulevat varmasti kertomaan, millaisia vaikutuksia perhepäivähoidon pois jäänti on aiheuttanut joillekin lapsillemme. Uskomme myös lapsen kehityspsykologian näkökulmasta, että näitä kolmea varhaiskasvatuspalvelumuotoa; perhepäivähoito-, ryhmäperhepäivähoito- sekä päiväkotikasvatusta tulisi olla tasapuolisesti tarjolla myös tulevaisuudessa. Näkisimme, että reilusta palkan korotuksesta huolimatta, olisi perhepäivähoito edelleen edullisin hoitomuoto kunnille. Voisiko tulevaisuudessa ajatellakin niin, että perhepäivähoitajien koulutustaso vaikuttaisi palkkaan?

Syksyllä 2008 mietimme perhepäivähoitoa ja siihen liittyviä ongelmia ja haasteita, mihin haluaisimme tarttua. Lisäksi pohdimme ja keskustelimme paljon eri alan asiantuntijoiden kanssa, mitä asioita voisimme nostaa perhepäivähoidosta esiin. Perhepäivähoitajista oli tehty aikaisemmin tutkimus Vaasa ammattikorkeakoulussa vuonna 2006, jossa oli tutkittu perhepäivähoitajien ammatin arvostuksen, ammattiin hakeutumisen ja ammatissa pysymiseen vaikuttavia tekijöitä. Meidän täytyi miettiä työllemme uudenlainen näkökulma. Etsimme aiheesta erilaisia väitöskirjoja sekä tutkimuksia, teorioita, artikkeleita sekä tutkimme, millaisia koulutuksia aiheesta oli pidetty alan ammattilaisille. Näiden pohjalta kävimme keskenämme useita keskusteluja ja pohdintoja aiheesta, miten etenemme ja millaisia asioita haluamme nostaa työssämme esille. Lopulta päädyimme siihen ajatukseen, että haluamme tietää, mitä tämän päivän perhepäivähoitajalle kuuluu ja millaista tukea he kaipaavat, jotta tätä kautta olisi mahdollisuuksia kehittää perhepäivähoitoa.

Alkuperäisessä suunnitelmassamme oli tarkoitus ottaa myös ohjaajat kyselyyn mukaan. Mutta keskusteltuamme varhaiskasvatuksen pedagogiikan lehtorin kanssa, päädyimme rajamaan työmme ainoastaan perhepäivähoitajiin. Tämä oli viisas ratkaisu, sillä työ olisi paisunut liian suuriin mittasuhteisiin.

Yhtenä haasteena työssä pidimme tutkimuspaikkakunnan valintaa, mutta käytimme sen etsimiseen paljon aikaa. Tutkimme eri kuntien WEB- sivustoja ja tarkastelimme eri paikkakuntien asukaslukumääriä sekä minkä verran kunnissa on perhepäivähoitajia. Emme halunneet kummallekaan ennestään tuttua kuntaa tutkimuskohteeksi, jotta voisimme säilyttää mahdollisimman hyvin tutkimuksessa objektivisuuden. Monen mutkan kautta päädyimme Kauhajoen kaupunkiin. Päivähoidon kanssa yhteistyö lähti sujumaan todella mutkattomasti ja mukavasti. Menimme Kauhajoella tammikuussa 2009 yhteiseen palaveriin, jossa oli läsnä kaikki päivähoiton aluejohtajat sekä päivähoiton johtaja. Lähdimme keskustelemaan siitä, millaisia toiveita heillä olisi työtämme kohtaan. Lopulta saimme lähes vapaat kädet työn tekemiseen. Samalla sovimme myös tutkimukseen liittyvät käytännönasiat ja meille annettiin yhteyshenkilö, johon saimme olla yhteyksissä tarvittaessa.

Tutkimussuunnitelman hyväksymisen jälkeen teimme tutkimuslupa anomuksen valitsemallemme kohderyhmälle, eli Kauhajoen kaupungin sivistystoimelle helmikuussa 2009. Tutkimuslupa saatiin ja tutkimus tehtiin maaliskuussa 2009. Teimme myös saatekirjeen perhepäivähoitajille, missä esittelimme itsemme, mitä tutkimusta olemme tekemässä, suorittamisajankohdan ja paikan. Tutkimus oli tarkoitus suorittaa yhden illan aikana hoitajille järjestetyssä illassa, jonka päivähoitajien ohjaajat olivat hienosti järjestäneet. Illan aluksi esittelimme itsemme ja kerroimme hieman tutkimuksen tarkoituksesta, jonka jälkeen jaoimme hoitajille 5-sivuiset kyselylomakkeet, joihin he saivat vastata kaikessa rauhassa. Kyselyn valmistuttua oli kahvitarjoilu, jonka jälkeen poistuimme. Tämän jälkeen ohjaajat jatkoivat yhdessä hoitajien kanssa iltaa omilla aiheillaan. Iltaan osallistui 37 perhepäivähoitajaa ja myöhemmin saimme vielä postitse viiden perhepäivähoitajan vastaukset.

Hyvin suunniteltu ja organisoitu ilta mahdollisti onnistumisen ja sen, että saimme kyselyn suoritettua todella nopeasti. Myös hyvä yhteistyö Kauhajoen kaupungin päivähoiton johdon kanssa auttoi meitä pääsemään tavoitteeseemme. Tämä onkin ollut yksi onnistuneimpia osioita työssämme, sillä saimme yhdellä kerralla paljon materiaalia itsellemme. Etukäteen ajattelimme, että suureksi haasteeksi nousee se, että saamme tarpeeksi vastauksia perhepäivähoitajilta. Hiljaa mielessä toivoimme noin 20 hoitajan vastauksia, mutta suureksi iloksemme kyselyyn osallistuikin 42 hoitajaa 46 hoitajasta, joten vastausprosenttimme nousi lähes 100:n. Olemmekin todella kiitollisia perhepäivähoitajille tutkimukseen osallistumisesta. Tämä on ollut myös yksi ilon aiheemme, vaikka tutkimuksen analysointi on vienyt paljon aikaamme laajan kyselylomakkeen johdosta. Halusimme tietoisesti tehdä kyselylomakkeesta laajan, joten toki pitkään analysointiin oli varauduttu. Työtä helpotti suuresti se, kun olimme jo käyneet keväällä tutkimustoiminnan opintojakson, josta sai konkreettista apua tutkimuksen tekemiseen. Opintojakso sai kevään ja kesän aikana muhia mielessä ja syksyllä ei tullut suuria vaikeuksia tutkimuksen purkamisessa. Tiesimme kuitenkin koko ajan, mitä tulisi tehdä, vaikka purkaminen ja analysointi veivätkin aikaa.

Työssämme on ollut paljon onnistumisen hetkiä, mutta toki haasteitakin olemme kohdanneet. Halusimme tutkimusajankohdan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta pystyisimme keskittymään kevään suuntaavaan työharjoitteluun, jonka jälkeen alkoikin kesätyöt. Meillä ei ollut mahdollisuutta tavata kesällä fyysisesti, koska maantieteellisesti sijaitsimme kaukana toisistamme, mutta olimme sopineet teoria osuuksien tekemisestä etukäteen. Kumpikin teki oman osuutensa teoriaan mahdollisuuksiensa mukaan. Teoriaosuuksiin olemme saaneet tarvittavan tiedon pienellä lähdemateriaalilla, mikä ei ole taas opinnäytetyöohjeiden mukaista, joten lisämateriaalin etsiminen tuotti hieman ongelmia, sillä uutta kirjallisuutta perhepäivähoidosta on vaikea saada ja lisäksi ne ovat hyvin pitkälti samojen tutkijoiden tekemiä. Teorian etsiminen onkin vienyt paljon enemmän aikaa kuin alun perin ajattelimme ja se taas on vaikuttanut siihen, että emme ole saaneet viimeisteltyä työtä haluamallamme tavalla.

Tutkimuksen analysointia tehdessä huomasimme muutaman kysymyksen kohdalla, että ne olisi kannattanut asetella hieman toisella tavoin, jotta hoitajat eivät olisi vastanneet niihin virheellisesti. Kaiken kaikkiaan olemme kuitenkin tyytyväisiä kyselylomakkeeseen, sillä saimme kattavasti tietoa siitä, mitä perhepäivähoitajille kuuluu tänään. Vaikka lomake oli laaja, halusimme oman oppimisprosessin takia perehtyä aiheeseen kunnolla. Tärkeää oli huomata myös se, että työ pysyy johdonmukaisena ja tekee oikeita johtopäätöksiä sekä nostaa esille oleelliset asiat. Mietimme myös teorian lisäämistä tutkimusosuuteen, mutta huomasimme sen olevan turhaa, sillä työn alussa oleva teoriaosuus tukee hyvin tutkimusosuutta. Näin ollen teorian lisääminen tutkimusosaan olisi ollut toistoa.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan pitkä ja aikaa vievää prosessi. ”Kauhukuvista” ja ennakkoluuloista huolimatta opinnäytetyöprosessi ei ole ollut niin vaikea kuin on annettu ymmärtää. Uskomme, että tähän on vaikuttanut meidän oma positiivinen asenne sekä huolellinen suunnittelu ja aikatauluttaminen. Olemme myös nöyriä ja kiitollisina ottaneet vastaan kaiken avun, mitä muilta ihmisiltä olemme saaneet. Parityöskentely on ollut antoisaa ja mukavaa ja se on sujunut hyvässä yhteistyössä. Olemme kyenneet yhdistämään näkökulmiamme sekä hyödyntämään toistemme vahvuuksia. Myös samanlainen ajattelutapamme ja työskentelymotivaatio ovat tehneet yhteistyöstä mutkattoman. Olemme tyytyväisiä siihen, miten työssä on edetty. Asiat ovatkin toteutuneet suunnitelmien mukaan.

Omaa tutkimusta tehdessämme, mieleemme nousi myös jatkotutkimusaiheita. Ajattelimme, että voisi tehdä vertailevan tutkimuksen siitä, mitä perhepäivähoitajalle kuuluu johonkin toiseen kuntaan verrattuna Kauhajokeen ja katsoa löytyykö niissä eroavaisuuksia perhepäivähoitajan tuen tarpeesta. Pohdimme myös, miltä näyttää tulevaisuuden perhepäivähoito sekä perhepäivähoitaja. Alkaako perhepäivähoidon laatu kärsimään, kun suuri määrä perhepäivähoitajia jää eläkkeelle, eikä ole enää ”hiljaisen tiedon siirtäjiä”. Mielenkiintoista olisi myös tietää, millaisia vaikutuksia perhepäivähoidolla on lapseen, eli lapsen näkökulma perhepäivähoidossa. Olisi hyvä tietää myös, miten

ohjaajat haluaisivat kehittää perhepäivähoitoa, kun nykyään päivähoitohjaajan työtä hallitsee pääasiallisesti hallinnolliset tehtävät.

Lopuksi haluaisimme vielä todeta, että perhepäivähoito on säilyttämisen arvoinen hoitomuoto, koska ei ole ihan sama, kuka lapsiamme kasvattaa!

LÄHDELUETTELO

Aamulehti. 25.1.2009. Perhepäivähoito halutaan tasa-arvoiseksi Pirkkalassa. Pipsa Olli s. 9

Alho-Kivi, Hanna 1998. Lapsilähtöisyys ja perhepäivähoito. Teoksessa Sosiaali- ja terveysministeriö selvityksiä 1998:8, Opin alkutaival perhepäivähoidossa. Perhepäivähoidon mahdollisuudet oppimisvalmiuksien tukemisessa, 58. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Alila, Kirsi 2005:4. Kasvatuskumppanuus perhepäivähoidossa – perhepäivähoitajat vanhempien kasvatuskumppanina. Teoksessa Parrila, Sanna (toim.), Villistä Valvottuun, valvotusta ohjattuun. Perhepäivähoidon ohjauksen historia ja nykytilan haasteet, 79, 81. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö & Merikosken kuntoutus- ja tutkimuskeskus.

Ekstran, Ingegerd 2007. Löntagaren. Familjedagvården krisar redan. Nro 6. [online]. [viitattu 24.9.2009]. Saatavilla [www-muodossa: <URL:http://www.lontagaren.fi/lt2007/lt0706/lt070621-ak1.html.>](http://www.lontagaren.fi/lt2007/lt0706/lt070621-ak1.html)

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. 13. painos. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Kauhajoen kaupunki 2009. Kotona työskentelevien perhepäivähoitajien työehtojen parantaminen paikallisella sopimuksella. Kaupungin hallituksen henkilöstöjaoston pöytäkirja 5.3.2009.

Kauhajoen kaupunki 2007. Kauhajoen varhaiskasvatussuunnitelma. Kauhajoki. Perusturva/päivähoito.

Kerosuo, Hannele 2008. Työhyvinvoinnista huolehtiminen perhepäivähoitotyön muutoksessa. Perhepäivähoidon valtakunnallinen kehittämisseminaari 28.–29.10.2008. [online]. [viitattu 25.10.2009] Saatavilla [www-muodossa: <URL: http://www.verve.fi/WebRoot/1018779/Oletussivu.aspx?id=1018790&site=www.verve.fi&SiteSearchInput=perhep%E4iv%E4hoito.>](http://www.verve.fi/WebRoot/1018779/Oletussivu.aspx?id=1018790&site=www.verve.fi&SiteSearchInput=perhep%E4iv%E4hoito)

Kivioja, Ulla & Koskenrouta, Pirjo & Valpola, Marja-Liisa 1991. Perhepäivähoidon perusteet ja käytännöt. Helsinki. Kirjayhtymä.

Koski, Mari 2002. Perhepäivähoidon sosiaalinen oppimisympäristö. Teoksessa Alho-Kivi, Hanna & Keskinen, Soili (toim.), Kodissa vaan ei kotona, 136, 137–139, 141-142. Helsinki. Tammi.

L36/1973. Laki lasten päivähoidosta. 19.1.1973.

Laurila, Anja & Marjamäki, Marja-Liisa (toim.) 1994. Perhepäivähoidon ihmissuhteet. Helsinki. Työväensivistysliitto.

Martikainen, Marjo 2005:4. Perhepäivähoidon ohjaajan ammatillisten valmiuksien ja haasteiden kehittyminen. Teoksessa Parrila, Sanna (toim.), Villistä Valvottuun, valvotusta ohjattuun. Perhepäivähoidon ohjauksen historia ja nykytilan haasteet, 131. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö.

Narikka, Jouko 2006. Sosiaalihuolto ja sosiaalipalvelut. Lasten päivähoito. Teoksessa Heiliö, Piia-Liisa & Kattelus, Mervi & Kaukonen, Olavi & Kumpula, Anne & Narikka, Jouko (toim.) & Sintonen, Harri & Ylipartanen, Arto, 265-266. Sosiaali- ja terveyspalvelujen lainsäädäntö käytännössä. Helsinki. Tietosanoma Oy.

Parrila, Sanna 2002a. Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää. Teoksessa Alho-Kivi, Hanna & Keskinen, Soili (toim.), Kodissa vaan ei kotona, 14-16,30-31, 33. Helsinki. Tammi.

Parrila, Sanna 2002b. Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää. Näkökulmia perhepäivähoidon laatuun ja sen kehittämiseen. [online]. [viitattu 16.5.2009] Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://herkules.oulu.fi/isbn9514268741/html/c129.html#AEN131>>.

Perhepäivähoitajan ammattitutkinto 2006. Opetushallitus. [online] 16.11.2006. [viitattu 25.10.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.edu.fi/julkaisut/maaraykset/naytot/perhepaivohoit_at.pdf

- Pohjalainen 31.3.2009. Kauhajoki houkuttelee perhepäivähoitajia kohennetulla paikallissopimuksella. Jukka Svenström, 7.
- Pohjalainen 14.12.2008. Perhepäivähoitajista pian huutava pula. STT-Päivi Seeskorpi, 12.
- Reunamo, Jyrki 2007, 1.painos. Tasapainoinen varhaiskasvatus: erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. WSOY, Helsinki.
- Räsänen, Pekka 2005. Havaintojen mittaus ja aineiston jäsentämisen metodologia. Teoksessa Räsänen, Pekka & Anttila, Anu-Hanna & Melin, Harri 2005 (toim.), Tutkimusmenetelmien pyörteissä, Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat, 89, 90, 92. Jyväskylä. PS-Kustannus.
- STM 2009. Työhyvinvointi perustuu yhteistyöhön. [online] 30.3.2009. [viitattu 26.10.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://www.stm.fi/tyosuojelu/tyohyvinvointi>>
- STM 2007. Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön tehtävärakennesuositus. Sarvimäki, Pirjo & Siltaniemi, Aki (toim.). [online] Päivitetty 14.6.2007. [viitattu 14.10.2009] Saatavilla www-muodossa: <URL: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3685.pdf&title=Sosiaalihuollon_ammattillisen_henkiloston_tehtavarakennesuositus_fi.pdf>
- STM 2004. Alho-Kivi, Hanna & Myöhänen, Mirja. Akseli-projekti perhepäivähoidon kehittäjänä. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Tuori, Kaarlo & Kotkas, Toomas 2008. Sosiaalioikeus. Helsinki. WSOY
- Varttua 2006a. Perhepäivähoito 14.3.2006. [online]. Päivitetty 26.6.2007 [viitattu 6.8.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/perhepaivahoito/perhepaivahoito.htm>>.

Varttua 2006b. Perhepäivähoitaja 14.3.2006.[online]. Päivitetty 3.5.2007. [viitattu 10.6.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL: <http://varttua.stakes.fi/FI/Varhaiskasvatuspalvelut/paivahoito/perhepaivahoito/perhepaivahoitaja.htm> >.

Vilkka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki. Tammi

Vähänen, Leena 2006. Perhepäivähoitajan työssä jaksamisen kysymyksiä. Teoksessa Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:17, Perhepäivähoidon kehittämishaasteita, 100. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö & Merikosken kuntoutus- ja tutkimuskeskus.

Välimäki, Anna-Leena 1999. Lasten hoitopuu. Lasten päivähoitojärjestelmä 1800- ja 1900-luvuilla. Helsinki. Suomen Kuntaliitto

LIITE 1

(1/2)

Anne Annala
Suutarinkatu 9 F
39820 KIHNIÖ

ANOMUS

Terese Kurunsaari
Tyllijoentie 364 b
66400 LAIHIA

17.2.2009

Kauhajoen kaupunki
Päivähoidonjohtaja
Kirsi Koski-Säntti
Hallintoaukio, PL 500
61801 KAUAJOKI

TUTKIMUSLUPA

Opiskelemme Vaasan ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelmassa (sosionomi amk) ja valmistumme jouluna 2009. Teemme opinnäytetyön perhepäivähoidosta ja siinä keskitymme Perhepäivähoitajien tuen tarpeeseen. Tutkimuksemme kohteeksi olemme valinneet Kauhajoen kaupungin perhepäivähoitajat.

Kiinnostuksemme aiheeseen saimme useiden lehtiartikkeleiden pohjalta, joita olemme keränneet pitkällä aikavälillä. Huolenamme on perhepäivähoidon tulevaisuus. Lapset ovat erilaisia ja kaikkia hoitomuotoja tulisi olla perheille tarjolla. Kaikkein heikoimmalla on juuri perhepäivähoito, joka uhkaa tippua palveluketjustamme pois. Suuri joukko perhepäivähoitajia on jäämässä eläkkeelle ja uusia hoitajia on vaikea rekrytoida alalle. Tarkoituksemme on keskittyä perhepäivähoitajien tukeen ja tuen tarpeeseen. Haluamme selvittää millaista tukea ja ohjausta perhepäivähoitaja haluaisi päivähoitajalta, vanhemmilta sekä muilta yhteistyökumppaneilta.

LIITE 1

(2/2)

Tutkimusajankohta on maaliskuu 2009. Pidämme Kauhajoen perhepäivähoitajille illan 18.3, jolloin he voivat paikanpäällä vastata kyselylomakkeisiin. Olemme myös varautuneet siihen, että ne jotka eivät iltaan pääse osallistumaan, niin heille lähetetään kyselylomake kotiin. Tutkimuksen tulisi olla valmiina lokakuun lopussa 2009. Pyydämmekin nyt tutkimuslupaa opinnäytetyön tutkimuksen suorittamiseksi.

Opinnäytetyön ohjaavana opettajana toimii Vaasan ammattikorkeakoulun lehtori Hans Franz, jolta saa myös lisätietoja aiheesta. Ohjaavan opettajan yhteystiedot:

Hans Franz, Valtiotieteiden lisensiaatti, yliopettaja

Vaasan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden tiedekunta, Sosiaaliala

Wolffintie 30, 65200 VAASA

Puhelin: +358 6 326 3882

GSM: +358 50 323 8976

Sähköposti: hans.frantz@puv.fi

Ystävällisin terveisin:

Anne Annala
sosionomiopiskelija

Terese Kurunsaari
sosionomiopiskelija

LIITE 2

VIRANHALTIJAPÄÄTÖS

KAUHAJOEN KAUPUNKI

Viranhaltija	Sivistysjohtaja	Pykälä	43
Päätöspäivä	30.03.2009	Määräpäivä	
Organisaatio	Sivistys Julkinen	Toimielin	Sivistyslautakunta
Valmistelija	Markku Viitasaari	Päätöslaji	Luvat
Hallintokunta	Sivistys		
Asia	Tutkimuslupahakemus/Anne Annala ja Teresa Kurunsaari		

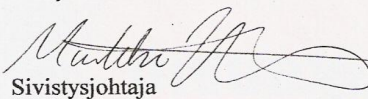
Päätösteksti

Vaasan ammattikorkeakoulussa sosiaalialan koulutusohjelman (sosionomi amk) opiskelijat Anne Annala ja Teresa Kurunsaari anovat tutkimuslupaa opinnäytetyötänsä varten. Opinnäytetyön koskee perhepäivähoitoa ja siinä keskitytään perhepäivähoitajien tuen tarpeeseen. Tutkimuksen aineisto kootaan perhepäivähoitajille suunnatulla kyselyllä.

Päätös Myönnetään tutkimuslupa Anne Annalan ja Teresa Kurunsaaren opinnäytetyötä varten aiheeseen ”Perhepäivähoitajien tuen tarve”.

Peruste	harkinta
Nähtävilläolo	06.04.2009
Muutoksenhaku	Oikaisuvaatimus
LTK tiedoksi	Sivistyslautakunta
Saaja	Anne Annala, Teresa Kurunsaari 1.4.09
Tiedoksi	Kirsi Koski-Säntti
Tiedoksi sähköpostilla	
Asiakirjat	
Arkistosarja	C. Pöytäkirjat
Arkistointi	Määräajan
Säilytysaika	31.12.2019
Säilytyspaikka	I-kerroksen arkisto
Säilytysmuoto	Paperi

Allekirjoitus

Sivistysjohtaja

LIITE 3

MITÄ KUULUU PERHEPÄIVÄHOITAJA?

Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijoita Vaasan ammattikorkeakoulusta. Olemme tekemässä opinnäytetyötä perhepäivähoidosta. Tutkimme perhepäivähoitajan mahdollisen tuen tarvetta, odotuksia ja toiveita sekä pohdimme perhepäivähoitajien että päivähoidon ohjaajan välistä yhteistyötä. Tämä työ on tärkeä osa perhepäivähoidon kehittämistä.

Tarkoituksenamme on järjestää ilta Helokin tiloissa (Punainen tupa Sanssinkartanon pihapiirissä) keskiviikkona 18.3.2009 klo 18.30.

Toivoisimme, että mahdollisimman moni osallistuisi tuohon iltaan, koska olette alanne asiantuntijoita ja teidän näkökulmanne tutkimuksessamme on avainasemassa. Kerromme muutamalla sanalla työstämme sekä jaamme kyselylomakkeet, joihin vastataan heti alkuillasta. Kysymyksiin vastaaminen tapahtuu nimettömänä sekä ehdottoman luottamuksellisesti. Vastauksia käytetään ainoastaan opinnäytettä varten eikä tutkimusraportissa ole yksilöitävissä tutkimuksen piiriin kuulunutta henkilöä. Tulethan vaikuttamaan perhepäivähoidon tulevaisuuteen?

Olet lämpimästi tervetullut perhepäivähoitajien iltaan!

KUVA

Ystävällisin terveisin
Terese Kurunsaari & Anne Annala

LIITE 4

(1/5)

**KYSELYLOMAKE PERHEPÄIVÄHOITAJALLE
MAALISKUU/HUHTIKUU 2009**

TAUSTATIEDOT

1. Ympyröi oma ikäryhmäsi

Alle 30v.   30-40v.   40-50v.   50-60v.   yli 60v.

2. Koulutus _____
-
- _____

3. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt perhepäivähoitajana:

_____

_____

TYÖHYVINVOINTI

Arvioi väittämiä omalla kohdallasi asteikolla 1 - 4 ympyröimällä vain yksi annetuista vaihtoehdoista

1= täysin eri mieltä**2=jokseenkin erimieltä****3= jokseenkin samaa mieltä****4= täysin samaa mieltä**

4. Koen jaksavani omassa työssäni. 1   2   3   4

5. Koen työni yksinäiseksi.   1   2   3   4

6. Millaisia ongelmia kohtaat työssäsi?

_____

_____

_____

7. Millaiset asiat ovat työssäsi väsyttävimpiä?

_____

_____

_____

LIITE 4

(2/5)

8. Millaisista asioista tunnet saaneesi työn iloa?

---

9. Joustavatko kaikki yhteistyökumppanit mielestäsi tasapuolisesti (Sinä, vanhemmat, ohjaajat, muut hoitajat)?

PERHEPÄIVÄHOITAJA SEKÄ VANHEMPIEN KANSSA TEHTÄVÄ YHTEISTYÖ

10. Perhepäivähoitajan **vahvuudet**:

- Listaa vähintään viisi ammatillista vahvuuttasi:

- Miten kehität vahvuuksiasi:

- Miten voisit jakaa omaa osaamistasi toisille hoitajille:

---

11. Perhepäivähoitajan **kehittämisaalueet**:

- Missä haluaisit kehittyä? Mainitse 2 kehittämiskohdetta.

---

12. Miten koet tapaamiset vanhempien kanssa aamuin ja illoin? Tuntuuko se asiakassuhteelta vai ”yhdeltä suurelta perheeltä”? (Tällä tarkoitetaan hoitopäivän aikana tapahtuvaa vanhempien sekä hoitajien päivittäistä kohtaamista, ei vapaa-aikana.)

LIITE 4

(3/5)

Arvioi väittämiä omalla kohdallasi asteikolla 1 - 4 ympyröimällä vain yksi annetuista vaihtoehdoista

1= täysin eri mieltä

2=jokseenkin erimieltä

3= jokseenkin samaa mieltä

4= täysin samaa mieltä

13. Yhteistyö vanhempien kanssa:

- Koen panostavani riittävästi yhteistyöhön

1 2 3 4

- Koen, että vanhemmat panostavat riittävästi yhteistyöhön

1 2 3 4

14. Palautteen saaminen vanhemmilta:

- Koen saavani myönteistä palautetta vanhemmilta

1 2 3 4

- Koen saavani rakentavaa palautetta vanhemmilta

1 2 3 4

- Koen, että en saa laisinkaan palautetta vanhemmilta

1 2 3 4

15. Perhepäivähoitajan arvojärjestys. Laita tärkeysjärjestykseen 1-7

(1=tärkein ja 7=vähemmän tärkeä)

- Muiden ihmisten arvostus työtäsi kohtaan_____
- Oma arvostus työtänsä kohtaan_____
- Esimiehen tuki_____
- Tiimien tuki_____
- Vanhempien tuki_____
- Palkka_____
- Lasten tyytyväisyys_____

16. Millaiselta perhepäivähoidon tulevaisuus mielestäsi näyttää?

---

17. Mihin suuntaan kehittäisit perhepäivähoitoa, jos omistaisit ”taikasauvan”, jolla saisit tehdä tarvittavat muutokset?

OHJAUKSEEN LIITTYVÄ TUEN TARVE

Arvioi väittämiä omalla kohdallasi asteikolla 1 - 4 ympäröimällä vain yksi annetuista vaihtoehdoista

- 1= täysin eri mieltä
 2=jokseenkin erimieltä
 3= jokseenkin samaa mieltä
 4= täysin samaa mieltä

18. Koen saavani tarpeeksi tukea päivähoitajalta

1   2   3   4

19. Ulkopuoliselle työnohjaajalle on tarvetta

1   2   3   4

20. Koen tiimien merkityksen tärkeäksi

1   2   3   4

21. Yhteistyö on tärkeää päiväkotien sekä ryhmäperhepäiväkotien kanssa

1   2   3   4

22. Pidän tärkeänä sitä, että päivähoitaja on ainoastaan perhepäivähoitajia varten

1   2   3   4

23. Perhepäivähoitajan ja ohjaajan kanssa käydään avointa keskustelua

1   2   3   4

24. Palautteen saaminen ohjaajalta.

- Koen saavani positiivista palautetta
Kyllä____ Ei____
- Koen saavani rakentavaa palautetta
Kyllä____ Ei____
- Koen, että en saa laisinkaan palautetta   Kyllä____   Ei____

25. Voiko ohjaaja tulla kotikäynnille ilmoittamatta?

Kyllä____ Ei____

Perustele, miksi _____
 _____
 _____
 _____

LIITE 4

(5/5)

26. Miten usein toivoisit ohjaajan tekevän kotikäyntejä.

(vain yksi vaihtoehto)

Kerran vuodessa_____ Kaksi kertaa vuodessa_____
 Kolme kertaa vuodessa_____ Neljä kertaa vuodessa_____
 Viisi kertaa vuodessa_____ Ei ollenkaan_____

27. Mitä hoitaja odottaa ohjaajan kotikäynniltä? Laita tärkeysjärjestykseen
 (1= tärkein ja 5=vähemmän tärkeä)

- Keskustelu_____
- Leikkiminen lasten kanssa_____
- Hoitajan työn seuraaminen_____
- Työnohjaus_____
- En odota mitään_____

28. Laita eri ohjausmuodot itsellesi sopivaan tärkeysjärjestykseen?
 (1=tärkein ja 6=vähemmän tärkeä)

- Puhelinkeskustelu_____
- Sähköposti_____
- ohjaajan kotikäynnit_____
- tiimipalaverit_____
- kuukausittaiset hoitajien illat_____
- henkilökohtaiset kehityskeskustelut_____

29. Mitä odotat ohjausilloilta? Laita tärkeysjärjestykseen 1-6
 (1=tärkein ja 6=vähemmän tärkeä)

- Huolien jakamista_____
- Pedagoginen ohjaus(kasvatuskäytäntöjen ohjaus)_____
- Virkistystä_____
- Kasvatukseen liittyviä erilaisia teemoja_____
- Käytännönläheisyys_____
- Kollegoiden tapaamista_____

30. Mitä toivot ohjaajaltasi?

KIITOS VASTAUKSESTASI

LIITE 5

KIITOS PERHEPÄIVÄHOITAJAT!

Olimme 18.3.2009 mukana hoitajien illassa, jossa jaoimme Teille kyselylomakkeet. Olemme nyt saaneet vastauksen kysymyksiimme mitä teille kuuluu ja millaista tukea te kaipaatte. Nyt opinnäytetyö on saatu pitkän prosessin jälkeen valmiiksi ja meidän on aika tulla kertomaan teille tutkimuksemme tuloksia. **Haluammekin sydämellisesti kiittää jokaista perhepäivähoitajaa** tutkimukseemme osallistumisesta.

Tulemme tiistaina 24.11. klo 18.30 hoitajien iltaan, joka pidetään Helokin tiloissa (Punainen tupa Sanssinkartanon pihapiirissä). Toivoisimme, että osallistuisitte iltaan ja näin kuulisitte tutkimuksemme tuloksia ja samalla saisimme esittää henkilökohtaisesti kiitokset Teille. Luovutamme tutkimustyön myös varhaiskasvatuksen johdolle, josta voitte halutessanne käydä lainaamassa tutkimustyötämme tarkemmin luettavaksi.

Ystävällisin terveisin

KUVA

Vaasan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat

Anne Annala ja Terese Kurunsaari